

KOROŠKA KRONIKA

Izdaja Britanska obveščevalna služba. — Cena mesečno: za tuzemstvo 2 S, v inozemstvo 5 S. — Posamezna številka 50 grošev

Leto V.

CELOVEC, 30. junija 1949

Številka 26

„Naša vera je silnejša kot naše atomske bombe“

Govor Davida E. Lilienthala, predsednika komisije Združenih držav za atomsko energijo

Nekateri med nami so naravnost začarani od atomske bombe. Ker vedo, da razpolagamo danes z orožjem fantastične sile, ker vedo, da vodimo na vsem svetu v nadaljnjem razvoju tega revolucionarnega orožja, so prišli do prepričanja, da obstaja prava moč Amerike v posesti tega neverjetno uničevalnega vojnega sredstva.

Gotovo sem jaz zadnji med Amerikanci, ki bi podcenjeval uničevalno silo atomskih bomb, bodisi tistih, ki jih je svet videl eksplodirati, bodisi tistih, ki jih je komisija, v kateri delam, izdelala ali pa jih izdeluje. Kdor živi dan in noč z atomskimi bombami kot jaz, ta tega orožja pač ne more podcenjevati.

Važno pa je spoznanje, da niti atomska bomba niti kaka druga oblika energije ali materialne sile ne tvori resničnega vira ameriške moči. Ničesar ne bi bilo bolj varljivo, bolj daleč od stvarnosti in nevarnejše za bodočnost ter varnost našega naroda in za mir na svetu, kot če bi pristali na mit atomske bombe in se na to bombo zanesli ravno zdaj, ko moramo biti stalno čuječi in poznavati ter krepiti vire naše moči.

Ta naša moč je v naših običajih, v naših moralnih zakonih, v naših načelih, v naši demokratični veri v človeka; ta vera je glavno orožje ameriške de-

mokracije, je najsilnejše orožje, kar jih poznamo, v primeri z njo je atomska bomba le petarda.

Naša demokratična vera je izraz našega čuta za pravico in krivico, za razlikovanje primernosti in poštenja od brutalne in samovoljne nasilnosti. To vero imamo vedno, kadar kupujemo in kadar prodajamo, kadar nameščamo in kadar odpuščamo osebje, ta vera je podlaga naših političnih in gospodarskih ustanov.

Noben podjetje ne more obratovati, nobenega tovora žita ne moremo prodati, nobenega sindikalnega spora ne moremo rešiti, nobenih volitev ne more biti, če ne služijo za podlago etična načela, ki so za vsakega poštenega človeka nedotakljiva. Tudi naš uspeh ter napredek in naše cvetoče gospodarske organizacije so posledica naše demokratične vere v posameznika.

To našo vero smo spremenili v dejanje in tako smo lahko s polno pravico ponosni na dejstvo, da ni bilo nikdar v zgodovini na zemlji velikega naroda brez delitve na razrede z izjemo našega.

Pri nas ni kast, ni zemeljske aristokracije, ni poklonov in globokih poklonov. Nikdar ni bilo drugje tako velike države, ki bi asimilirala tako hitro najrazličnejše narodnostne skupine. Celo

topilni lonec se je pri tem stopil sam.

Pa tudi mi imamo naše slabe strani, ki jih moramo skušati skrbno izločiti. Imamo nižine v mestih in na deželi, gospodarsko slabo stoječa področja in razne druge stvari, ki nedvomno povzročajo zlo. V trenutku, ko je padla teža vodstva sveta na naša ramena, je še bolj potrebno, da se zavedamo, kako močni smo in zakaj smo močni.

Naša prednost v bodočnosti zavisi v velikem delu od naše sposobnosti, da bomo znali prikazati človeštvu prednost našega načina življenja. Izredno važno je, da se zavedamo in da to tudi dopovemo svetu, da legenda Amerike ni samo v besedah „jeklo, petrolej, avtomobil“. Zavedati se moramo vira naše moči in jačiti našo enotnost duhov in namenov.

Gospodarski položaj v Združenih državah

Nekateri krogi v Združenih državah se zelo boje, da ne bi spet prišlo do inflacije, kot se je to zgodilo leta 1929. O tem razpravlja tudi list „Washington Star“. V članku „Leto 1929 in danes“ piše naslednje:

„Kljub strahu, ki vlada v nekaterih krogih, da bi se utegnila sedanja „deflacija“ razviti v dejansko depresijo, kot se je to zgodilo leta 1929, imamo vendar tehtne razloge, ki nam jasno kažejo, da je tak pesimizem čisto neupravičen. Sedanji gospodarski položaj ima več ugodnih činiteljev, ki nam prepričevalno kažejo, da bo naše gospodarstvo cvetelo še mnogo let. Res je cena vrednostnim papirjem padla, potrošniki manj kupujejo in proizvodnja mnogih industrij je padla. Res je tudi, da je brezposelnost znatno narastla in da bomo imeli še težave, če se bo vsa stvar nadalje razvijala v tej smeri. Toda kot izjavljajo državne oblasti, položaj niti zdaleka ni toliko resen, da bi bilo potrebno državno posredovanje. Prav tako pomirljiva je tudi izjava predsednika Trumana, da ne vidi v trenutnem padcu splošnega gospodarskega stanja in zaposlitve niti najmanjšega znaka krize. Če računamo, da je sedaj zaposlenih čez 60 milijonov Amerikancev, potem okrog 3.280.000 brezposelnih nikakor ne pomeni, da bi bil zaposlitveni položaj resen ali abnormalen. Ko bo statistični urad sestavljal prihodnje poročilo, bo morda število nezaposlenih narostlo na 4.000.000. Ta porast pa bo do predvsem povzročili ameriški študentje, ki si iščejo začasno zaposlitev med počitnicami. Zato se zdi, da je vsako tarnanje neupravičeno in prenačeno. V resnici so osnovni pogoji v sedanjem gospodarstvu preveč trdni in zdravi, da bi se utegnili ponoviti dogodki iz leta 1929. Prevelika je razlika med takratnimi in sedanjimi pogoji. Tako je bil n. pr. leta 1929 osebni dolg zelo občuten. Cena vrednostnim papirjem je obupno padla zaradi nesramne špekulacije. Narodni dohodek je znašal skupno komaj 83 milijard dolarjev. Naložbe v gotovini in vrednostnih papirjih so znašale komaj 55 milijard dolarjev. Ljudje niso mogli kupovati bonov. Občinske, državne in zvezne podpore posameznikom so znašale skupno komaj 1 milijardo dolarjev. Ogromno število bank je šlo v konkurz brez vsakega jamstva za vlagatelje. Plače so bile nizke. Vlada je pomanjkljivo podpirala kmetijske cene. Po daljšem polnem obratovanju je industrija pokrila vse povojne potrebe in povpraševanje potrošnikov je silno padlo.

Slika gospodarskega položaja v letošnjem letu pa je prav nasprotna: osebni dolгови so sorazmerno majhni. Vrednostni papirji so dobro zavarovani in ni tolikšne špekulacije, tako da se v nobenem primeru ni bati poloma iz leta 1929. Narodni dohodek je dvakrat tolikšen kakor pred 20 leti. Bančne naložbe so trikrat tako visoke, kot so bile leta 1929 in ljudje imajo v bonih čez 50 milijard dolarjev vrednosti. Vladne podpore veteranom, kmetom, socialnim

zavarovancem in drugim znašajo letno 12 milijard dolarjev. V sedanjem času tudi ni zabeležiti bančnih konkurzov in mnogo vlagateljev je zavarovanih do 5.000 dolarjev. Vlada odločno podpira cene kmečkih pridelkov. Plače so visoke. Kljub zmanjšanemu povpraševanju potrošnikov, ki čakajo, če bodo morda cene že padle, pa je vendar še vedno ogromno povpraševanje po gradbenem materialu, avtomobilih in drugih dobrinah. Niti najmanj pa ni temu vzrok povečanje prebivalstva, ki je narostlo od leta 1940 za 17 milijonov, od leta 1930 pa za 26 milijonov ljudi.

To so nekatera dejstva, ki govore proti temu, da bi preveč črno gledali na sedanji položaj. Nevarnih pogojev, ki so povzročili leta 1929 inflacijo, v današnjem gospodarstvu danes ni. Nasprotno, če upoštevamo naš sedanji dohodek, našo kupno moč, zelo visoko zaposlitev in še vedno zadovoljive potrebe potrošnikov na mnogih področjih, moramo priti do zaključka, da je naš položaj tako ugoden, da bo blagostanje še trajalo in da je naša deflacija mnogo več, kakor pa samo prehod iz prejšnje inflacije v nov ustaljen položaj. Vsekakor je sedanji položaj tako ugoden, da je bojazen nekaterih krogov pred inflacijo popolnoma neupravičena.“ (AIS)

Nekomunistična svetovna sindikalna zveza

127 odposlancev pri mednarodni sindikalni konferenci, ki zastopajo okrog 42 milijonov delavcev v 38 državah, je sklenilo, da bodo ustanovili novo mednarodno nekomunistično sindikalno zvezo. Ta organizacija naj bo sestavljena v teku šestih mesecev in naj združi v sebi vse svobodne in demokratične sindikalne organizacije po vsem svetu. Odposlanci, ki zborujejo v Ženevi, so sklenili, da naj nova organizacija ohrani zveze s svobodnimi in demokratičnimi sindikalnimi organizacijami vsega sveta; pospešuje razvoj demokratičnega sindikalnega gibanja v zaostalih področjih; dela za mir; varuje gospodarske, socialne in kulturne interese narodov v državah, ki so trpele vsled vojne; zavzema naj se za popolno zaposlenost ter skrbi za to, da se bo življenska raven po vsem svetu, posebno pa v zaostalih državah in kolonijah, dvignila.

Prvo leto zračnega mostu

V nedeljo je bila obletnica otvoritve berlinskega zračnega mostu. V teku tega časa so britanska in ameriška letala izvedla 250.000 poletov z relativno majhnimi izgubami in pri tem prevozila skoro 2 milijona ton življenjskih potrebščin. Zračni most je stal do sedaj Anglijo 8,6 milijonov funtov šterlingov.

Po Kanadi in Veliki Britaniji je zdaj tudi Belgija položila ratifikacijsko listino atlantske pogodbe pri ameriškem zunanjem ministrstvu.

Dne 4. aprila v Washingtonu podpisano pogodbo je do zdaj ratificiralo 7 od 12 držav podpisnic.

Jugoslavija ne podpira več grških upornikov

Jugoslavija je neuradno dala dokončna zagotovila Združenim državam in Veliki Britaniji, da je prenehala dajati kakršno koli pomoč grškim komunističnim upornikom. To spremembo jugoslovanske politike so že dalj časa pričakovali. Sedaj lahko prvič rečemo, da je postala dejstvo. Kljub temu pa v Beogradu gotovo ne bodo objavili tega iz političnih oziror ali bodo morda celo zanikali. Skrbno proučevanje položaja v Atenah, Londonu, Washingtonu in Beogradu, je sedaj rodilo ta važen napredek v balkanskih zadevah.

Grško uporniško gibanje je zato dobilo tak razmah, ker so grške komuniste podpirale njihove severne sosedje z orožjem, z moštvo, strelivom, zdravili in so jim nudile zatočišče na svojem ozemlju, kamor so se umikali čez grško

severno mejo. Grški uporniki so dobivali pomoč od teh držav vseskozi, odkar je izbruhnil ta spor v Grčiji.

Sedanja sprememba jugoslovanske politike pomeni, da bodo odslej naprej grški uporniki odvisni le od pomoči iz Albanije in Bolgarije in ne bodo smeli več uporabljati jugoslovanskega ozemlja za prehod in zvezo med tema dvema zunanjsima oporiščema.

Ta jugoslovanski korak pa nikakor ni le uspeh skupne in skrbne anglo-ameriške politike v Beogradu. Anglo-ameriški zasopniki so se že več mesecev trudili, da bi vzpostavili boljše prijateljske stike. Odnosaji so se predvsem znatno izboljšali potem, ko je meseca februarja ameriški varnostni svet odobril osnovno spremembo v ameriški politiki do Jugoslavije.

Ta sprememba jugoslovanske politike izvira neposredno iz spora med Kominformom in Titom, ki se vleče že čez eno leto. Tega sicer ni mogoče potrditi, vendar pa se dozdeva, da je bil to tudi vzrok za spod med Kominformom in generalom Markosom, ki je nenadoma dobil nevarno politično bolezen in so ga poslali na okrevanje v moskovske zapore. Nekateri ljudje trdijo, da so ga obdolžili titovstva in nacionalizma.

Vsem je dobro znano, da je bil general Markos v preveč prijateljskih odnosajih z jugoslovansko vlado. Saj je tudi prejemal največ pomoči prav iz Jugoslavije. Nekateri Jugoslovani danes tega niti ne zanikajo. Še več, Jugoslavija ni pošiljala grškim upornikom samo vojaški material, temveč je dala generalu Markosu na razpolago tudi skrivna vežbališča za njegove vojake.

Zdi se, da Beograd čuti, čeprav še vedno mrzi atensko vlado in nima z njo nič skupnega, da v grških uporniških vrstah nima več prijateljev in zagovornikov. Grški uporniki so se čisto podre-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Jugoslovanski protest v Londonu

Dopisnik londonskega časopisa „Times“ poroča iz Beograda 23. junija, da je jugoslovansko zunanje ministrstvo vložilo 23. junija na britanskem poslanstvu protestno noto v kateri se pritožuje zaradi govora, ki ga je imel bivši jugoslovanski kralj Peter 23. maja v Bicesteru v taborišču „za prostovoljne delavce“, kakor pravijo.

V noti je rečeno, da je kralj Peter govoril proti sedanjemu režimu v Jugoslaviji in psoval vlado. Dejstvo, da je takoj za kraljem govoril britanski častnik, daje dogodku posebno značilnost.

V noti prosi jugoslovansko zunanje ministrstvo, naj britanska vlada poda pojasnilo k temu dogodku in da naj v bodoče prepreči slične dogodke, ki bi lahko škodovali normalnim diplomatskim odnosajem, ki obstojajo med obema državama.

Politični pregled

JUGOSLAVIJA

Član politbiroja komunistične stranke Hrvaške, Anton Biber, je sporočil, da so od novembra meseca izključili iz stranke skoro 600 komunistov — zaradi njihovega delovanja v prid Kominforma. Biber je izjavil, da je vodstvo stranke postopalo s temi ljudmi v začetku zelo milo, sedaj pa se bo borba proti kominformistom poostрила.

MADŽARSKA

Bivši ameriški minister na Madžarskem Seldon Chapin je govoril na zborovanju društva katoliških vojnih povratnikov in je v svojem govoru opisoval življenje povprečnega madžarskega državljana.

Seldon je izjavil o Madžarski, ki je pod komunistično vladjo, da „živijo Madžari pod stalnim nadzorstvom“. Vse hiše, brez razlike, morajo po zakonu imeti hišnega načelnika, ki poroča o vsem, kar delajo prebivalci. Če kak Madžar ne dela tega, kar mu je ukazano, vršijo na njega pritisk gospodarske narave: izgubi zaposlitev in po določenem času se znajde osamljen, ne da bi si ga kdo upal nastaviti.

V nasprotju s propagando komunističnih delavskih zvez je dejstvo, da so delavci na Madžarskem izgubili pravico do stavke; o redkih primerih protestov delavcev proti pretiranim zahtevam države, ki hoče za vsako ceno povečati proizvodnjo, ne najdemo nikakega poročila v komunističnem tisku, čeprav se je pri takih dogodkih prelivala kri.

Državljanu, ki je padel politično v nemilost, končno lahko zabranijo tudi nakupe v državnih prodajalnah in gostilnah, kjer so cene nizke. Mora nakupovati na črni borzi in končno pride trenutek, ko nima ničesar več za prodati in nobene možnosti za zaslužiti. Obsojen je skupno s svojo rodbino na revščino. Ne more kupovati potrebnih zdravil, če je sam ali njegova rodbina obolela in lahko zabranijo tudi njegovim otrokom obisk šol, ki so zdaj podžavljene.

BELGIJA

Pri nedeljskih volitvah v Belgiji so doživeli komunisti velik poraz. Izgubili so namreč skoro polovico svojih sedežev v parlamentu. Največ glasov je dobila stranka krščan, socialistov. Druga najmočnejša stranka pa je socialistična stranka. Izidi volitev so sledeči: Krščan, socialisti 44%, socialisti 29%, liberalci 16%, komunisti 9%. Pri zadnjih volitvah leta 1946 so dobili komunisti še 15% glasov, sedaj pa so izgubili največ glasov ravno v številnih industrijskih okrajih. Socialisti so izgubili le majhno število glasov glede na zadnje volitve.

Pred volitvami so voditelji kršćanskih socialistov izjavili, da se bodo zavzeli za vrnitev kralja Leopolda le v slučaju, da dobijo izrazito večino glasov in dobijo več kakor 50% oddanih glasov. Zgoraj omenjeni izidi še niso zaključni. Pri teh volitvah so prvič volile tudi žene in je bilo na ta način 2 milijona 900 tisoč volilcev več.

Kriza v Pragi

Poročila iz Prage kažejo, da je pričela vlada po prekinitvi razgovorov z rimsko-katoliško Cerkvijo glede ureditve nekaterih nasprotij, izvajati nasilne ukrepe, s katerimi hoče zvezati roke voditeljem rimsko-katoliške Cerkve na Češkoslovaškem in podvreči Cerkev državnemu vplivu. Katoliški dostojanstveniki na Češkoslovaškem se zavzemajo za cerkvene pravice v vzgoji ter za svobodo govora.

Očividno skuša komunistična vlada najprej osamiti praškega nadškofa mons. Berana in njegove škofo od katoliške duhovščine in vernikov. Upoštevati moramo, da je na Češkoslovaškem od dvanajstih milijonov prebivalcev tri četrtine katoličanov.

Vlada je šla še korak dalje. Vsa cerkvena obvestila in objave sme prinašati samo novi „Uradni katoliški cerkveni list“, ki ga izdaja češkoslovaško prosvetno ministrstvo. Nadškofova pastirska pisma so bila prepovedana. Vsakdo, ki jih skuša razširjati, je policijsko kaznovan. Poleg tega so komunisti organizirali posebno gonjo v češkem tisku, ki skuša zvaliti vso krivdo za neuspeh pogajanj na nadškofa in škofo. Poleg tega prinašajo listi razne protestne izjave zaradi trdnega zadržanja cerkvenih dostojanstvenikov pri teh pogajanjih, ki jih skušajo podtakniti katoliški duhovščini in vernikom. Dne 10. junija so komunisti organizirali v Pragi posebno zborovanje, na katerem so izvolili odbor takoiimenovane katoliške akcije. Pri tem so namreč izrabili ime prave Katoliške akcije, katere odsek na Češkoslovaškem je nadškof Beran iz varnostnih ozirnov pred kratkim razpuštil. Na tem sestanku so sprejeli resolucijo, da bodo dosegli spravo med katoliško Cerkvijo, v imenu katere ta potvorbena katoliška akcija nima nobene pravice govoriti, in med državo. Tisk je objavil brzojavke raznih organizacij in posameznikov, ki odobravajo to resolucijo in je priobčil tudi dolg seznam oseb, med njimi čez petsto duhovnikov, za katere komunisti trdijo, da naj bi bili dopisali omenjeno spomenico. S tem so hoteli češki komunisti napraviti na ljudstvo vtis, da so katoliški duhovniki in verniki sami odpovedali pokornostno svojem nadškofu in ostalim škofom. Ta vtis pa je popolnoma napačen. Čisto verjetno je, da so nekateri izmed navedenih duhovnikov za novo tako

imenovano katoliško akcijo ali njeno spomenico. Velika večina duhovnikov pa je takoj sporočila nadškofu, da so njihove podpise izsilili ali pa so jih dobili z zvijačo. Dne 14. junija je policija zadržala nekatera pisma, ki so bila poslana iz škofijskega dvorca, zato ker zanje ni izdalo posebnega dovoljenja prosvetno ministrstvo. Nato so nadškofa prisilili, da je spremljal policijo pri preiskavi njegovih uradov in arhivov.

Naslednji dan je imel nadškof sestanek s škofi. Takrat pa je policija s silo vdrla v palačo in je tam ostala. Aretirala je nadškofovega kanclerja in njegovega pomočnika. Takoj za tem je nadškof izdal pastirsko pismo, v katerem poziva vlado, da naj prekliče vse ukrepe, ki omejujejo svobodo Cerkve. Poleg tega je izjavil, da niti on niti njegovi duhovniki niso nikdar nasprotovali državi in da katoliška hierarhija ni nikdar ogrožala državne suverenosti. Policija je prepovedala čitanje in razširjanje tega pisma, ki pa so ga kljub temu prebrali v nekaterih praških cerkvah.

Ves svet z napetostjo spremlja dogodke v Pragi. Izjave nadškofa Berana so zelo pomenljive in dajo misliti, da je mož že čisto pripravljen na usodo, ki je doletela pred kratkim njegovega sobrata madžarskega primasa Mindszentyja. Komunistem gre svojo pot. Dobro se zaveda, da je njegov največji sovražnik prav katoliška Cerkve. Pri tem pa seveda komunisti po vsem svetu na ves glas trobijo, da nimajo ničesar proti veri in proti Cerkvi. Za pretvezo si morajo potem izmisliti najneverjetnejše stvari, s katerimi skušajo vzeti ugled visokim cerkvenim dostojanstvenikom. Nato pa korak za korakom utesnjujejo delovanje Cerkve, dokler ne napravijo iz nje pokorne sužnje, ki kažejo drugim navnim katoličanom po svetu in jim pripovedujejo, kakšna verska svoboda vlada v komunističnem raju. Pri tem jim ne zmanjka psovka za razne cerkvene kneze, ki so se neustrašeno postavili v bran za pravice svoje Cerkve in so jih zato vrgli v ječo. Kdor še sedaj ni spoznal pravega obraza komunističnega nauka ob tolikih nazornih dokazih, potem mu preostane le še ena pot. Spoznanje bo prišlo takrat, ko se bo sam znašel v rdečih krempljih, a žal bo takrat že prepozno.

(London Press Service)

Eno leto spora med Titom in Kominformom

Iz Beograda prihaja poročilo, ki podaja potek vseh dogodkov v borbi med Jugoslavijo in kominformističnimi državami.

Preteklo je dvanajst mesecev, odkar so izključili maršala Tita iz Kominforma z resolucijo, ki je popolnoma razdrila vso vzhodnoevropsko trgovino in strmoglavila visokostoječe komuniste, ki so poizkušali na svojih visokih položajih v kominformističnih državah pomagati Titu. Važni dogodki v tem letu spora so:

1948:

28. junija: Kominform izključi Tita.

29. junija: Jugoslavija odgovori Kominformu, zavrne njegov diktat in obsodi Sovjetsko zvezo, da zbira agente proti Jugoslaviji.

30. junija: Tito ponovno zahteva Balkansko federacijo, ki jo je sovjetski veto onemogočil.

1. julija: Jugoslavija posvari Bolgarijo, naj se ne vmešava v njene zadeve in protestira proti sovražnemu obnašanju Albanije.

3. julija: Albanija zmanjša trgovino z Jugoslavijo in izžene jugoslovansko odposlanstvo.

5. julija: Milovan Djilas, vplivni jug. komunist, pove madžarskim, bolgarskim in češkim komunistom, da Sovjetska zveza ne bo nikoli podpirala socialistične države, kot je Jugoslavija.

12. julija: Macedonska komunistična stranka se izjavi, da ostane zvesta maršalu Titu.

24. julija: Jugoslovanski komunisti zahtevajo avtonomijo za bolgarsko Macedonijo.

26. julija: Tito sprejme prejšnjega guvernerja Culberta Olsena iz Kalifornije in mu pove, da bi Jugoslavija pozdravila trgovske zveze z Združenimi državami na čisto nepolitični podlagi.

26. julija: Zunanji minister Edvard Kardelj izjavi, da bo Jugoslavija še nadalje podpirala sovjetsko zunanjo politiko.

9. avgusta: Jugoslavija zaustavi vse potovanje izven države in proglasi za neveljavne vse potne liste ter izstavi nove.

12. avgusta: Generalni polkovnik Arso Jovanović ustreljen, ko je skušal pobegniti preko meje.

3. septembra: Titoizem se začne širiti v komunističnem svetu: poljski komunistični voditelj Gomulka odstavljen s svojega mesta.

26. septembra: Jugoslovanski časopisi poročajo, da skuša majhna skupina iz Albanije zanetiti v Jugoslaviji upor.

30. oktobra: Poročila pravijo, da je bil aretiran prejšnji ministrski podpredsednik albanske vlade Koči s številnimi drugimi osebami.

26. novembra: Tito potuje po Hrvaški in Sloveniji in v zelo odkritosrčnem govoru pove, da bo morala biti petletka spremenjena zaradi gospodarskih težav.

8. decembra: Kakor poročajo, so Združene države spremenile svojo prepoved glede uvozov v Jugoslavijo.

10. decembra: Britansko gradbeno podjetje podpiše pogodbo z Jugoslavijo, na podlagi katere bo pomagalo modernizirati in razširiti jeklarsko industrijo.

27. decembra: Tito pove jugoslovanskemu parlamentu, da ne morejo več računati s trgovanjem s kominformističnimi državami in opominja, da bodo morali strateško važne neželezne rude izvažati na Zapad.

30. decembra: Jugoslavija in Sovjetska zveza podpišeta trgovinsko pogodbo samo za eno osmino one vrednosti, kot jo je imela preteklo leto.

1949:

1. januarja: Jugoslavija zavrne načelo: „Namen opravičuje sredstva“.

13. januarja: Jugoslavija ponudi ameriškim družbam baker in svinec v vrednosti 15 milijonov dolarjev.

17. januarja: Kardelj pove na komunističnem kongresu, da je Kominform premagan.

21. januarja: Tito imenuje Kominform „naš sovražnik“.

22. januarja: Jugoslavija objavi, da je poslala Združenim državam bakra in svinca v vrednosti 3 milijonov 676 dolarjev.

25. januarja: Jugoslavija izključena iz novega kominformističnega sveta za medsebojno gospodarsko pomoč.

31. januarja: Grški uporniški general Markos odstavljen s svojega poveljnškega mesta.

20. februarja: Jugoslovanski listi pravijo, da Albanci stradajo, ker je prenehala jugoslovanska pomoč.

15. marca: Jugoslovanski časopisi javljajo, da se bo nakazovanje čevljev in blaga povečalo 1949 leta za 30 odstotkov.

21. marca: Zastopniki vodilnih ameriških družb razpravljajo o povečanju jugoslovanske jeklarske proizvodnje.

31. marca: Bolgarska čistka zadene ministrskega podpredsednika Trajka Kostova.

9. aprila: Tito pravi v govoru, da ga niti intervencija od Vzhoda niti od Zapada ne more odvrniti od njegove začrtane poti; istočasno obdolži Sovjetsko zvezo, da hoče zanetiti v Jugoslaviji državljansko vojno.

2. maja: Jugoslavlani objavijo, da skušajo dobiti 50 milijonov dolarjev posojila od Mednarodne banke.

24. maja: Jugoslovanska in italijanska misija se sporazumeta glede težav pri reševanju vprašanja obojestranske imovine in s tem pripravljata pot za gospodarsko pogodbo.

30. maja: Madžarska zapove jugoslovanski repatriacijski komisiji, da mora zapustiti Madžarsko v štirih dneh.

1. junija: Češkoslovaška ustavi vso trgovino z Jugoslavijo.

10. junija: Madžarski zunanji minister Laslo Rajk izključen iz komunistične partije in pozneje aretiran kot nacionalist.

10. junija: Koči ustreljen v Albaniji kot nacionalist.

19. junija: Sovjetska zveza spremeni svoje stališče na seji zunanjih ministrov v Parizu in se zedini z ostalimi velesilami glede avstrijske mirovne pogodbe na škodo Jugoslavije.

22. junija: Jugoslavija pošlje protest štirim zunanjim ministrom, da naj spremenijo svoje sklepe glede avstrijske mirovne pogodbe.

Jugoslavija ne podpira več grških upornikov

(Nadaljevanje s 1. strani)

dili mahinacijam Kominforma, ki so naperjene proti jugoslovanskemu delu Macedonije.

Grška redna vojska lahko sedaj upa, da bo s stalnimi čistkami ob albanski meji onemogočila upornikom dotok vojaškega materiala. Kominformistične države bodo sedaj kaj težko pošiljale potrebno blago Albaniji, ki je sedaj za upornike najvažnejše oporišče. Bolgarija je sicer še važnejša, a je v vojaškem oziru neprimerna, ker lahko grška redna vojska nadzira tamkajšnje obmejne predele in prepreči prehod uporniškim silam. Po drugi strani pa so odnosi med Jugoslavijo in Albanijo sedaj zelo drugačni, kot so bili pred enim letom. Glavni pomočnik albanskega premierja Enverja Hodže, general Koči Džodže, je pred kratkim izgubil glavo prav zato, ker so ga osumili ti-tovstva. Nič mu ni pomagalo, čeprav je sam poprej več mesecev vodil čistko proti ljudem, ki so bili naklonjeni Titu.

V januarju leta 1948 je Tito zaupno obvestil Hodžo, da so Združene države odobrile načrt za grški vpad v Albanijo, in mu je predlagal, da bi albansko vojsko vključili v jugoslovansko armado, in bi skupno branili albanske meje. Enver Hodža se je ustrašil, da se potem ne bi mogel več otresti Tita in je to ponudbo odklonil. Nato pa je v kratkem nastal spor s Kominformom in Jugoslavijo.

Kremelj je prav gotovo v skrbeh zaradi nevarnega položaja Albanije. Ta država nima namreč nobene kominformistične sosedne in je čisto osamljena. Okrog nje so le Jugoslavija, Grčija in Italija. Vodstvo albanske komunistične stranke je razcepljeno in nima zaslombe med ljudstvom. Zato si Stalin upravičeno puli lase, ker se mu zdi, da bo Albanija naslednje kolo, ki bo odletelo od njegovega kominformističnega voza. („New York Times“)

Marx - oče Hitlerja

(Christopher Hollis, M. P.)

Vsakdo, ki čita dopisovanje med Marxom in Engelsom, mora opaziti, da sta si oba predvsem prizadevala spremeniti vsako vojno 19. stoletja v svetovno vojno in da je bil prvi smoter za oba ustanovitev čim močnejše zveze proti Rusiji.

Često pravijo, da je bil Marx sovražnik Rusije samo zato, ker je takrat bila carska, reakcionarna, in ne zato ker je bila ruska. Iz dejstev samih pa sledi, da to ni popolnoma točno.

Marx nikakor ni verjel v enakost narodov. Bil je nasprotno vedno in samo pangermanski nacionalist; iz njegovega peresa so vrele besede o višjih in nižjih rasah, zaradi česar je on v mednarodni politiki mnogo bolj predhodnik Hitlerja kot Lenina.

„Celokupna masa nemškega naroda, vsi sloji“ — je pisal Engelsu l. 1870 — „so razumeli, da je to vojna za narodni obstoj in so se zato vrgli vanjo z dušo in telesom“.

V prusko-danski vojni je Marx, dostojni predhodnik Hitlerja, opravičeval prusko stvar z odkritjem, da pripadajo Danci nižji rasi, kot je pruska. Tako je pisal Engelsu: „Danci so le na pol civilizirani narod. Aneksija Schleswiga po Nemčiji je izraz pravic civilizacije proti barbarstvu, napredka proti zaostalosti. Čeprav so pogodbe govorile za Dansko, štejejo pravice civilizacije in napredka več kot vse pogodbe, ker je to zakon zgodovinske evolucije (razvoja).“

In če je to zakon zgodovinske evolucije za Dansko, kaj naj bi bil zakon za tiste dežele, ki ležijo onstran tistega, kar imenuje zahodna Evropa danes „železno zaveso“? Poljaki so zares lahko služili za povzročitev zmede v Rusiji; če pa je enkrat bil ta smoter dosežen, „ni bilo prav nobenega razloga,“ nadaljuje Marx v svojem pismu Engelsu, „zakaj naj bi še Poljska obstajala. Zato naj vzame Nemčija od zahodne Poljske vse, kar ji lahko vzame, Nemci naj zasedejo poljske trdnjave pod pretvezo, da jih bodo branili, uporabljajo prebivalstvo kot hrano za topove in naj se polastijo poljske dežele. Poljaki nimajo enako kot Čehi in južni Slovani v zgo-

dovini nobene bodočnosti. Bedasto je govoriti o svobodi in neodvisnosti za nje: ostati morajo za vedno pod nemškim gospodvom.“

Rusi so bili zaničevanja vredni pod carji, toda ne bi postali nič več vredni, če bi zrušili ta režim. Marx ni najbolj krivično žalil carja, temveč Bakunina, ruskega revolucionarja. Tako je med drugim Bakunina nazival carjevega plačanca, kar je bilo bedasto že z ozirom na dejstvo, da ga je imel car deset let zaprtega v ječi Pavlove trdnjave. V očeh Marxa je bil največji Bakuninov zločin to, da je bil pristen Rus in k temu še revolucionaren Rus, ki je dosegel višek nesramnosti s tem, da se je proglasal za voditelja drugih revolucionarjev, ki so pripadali višji rasi. „Bakunin nam izkazuje veliko čast, ko hoče postaviti delavsko gibanje pod rusko vodstvo“ — je pisal Marx Engelsu. — „Jaz ne zaupam nobenemu Rusu. Če položi Rus svoje roke na kako stvar, se odpre peklo. Ta Rus hoče očitno postati diktator evropskega proletarskega gibanja. Storil bi dobro, če bi pazil, da ga uradno ne izobčimo. Le ena stvar bi lahko rešila in civilizirala Rusijo: poraz in nato zasedba po Turkih.“

Lahko bi kdo rekel, da je sicer Marx učil Hitlerja zaničevati Slované, da ga pa vseeno ni učil zaničevati Židov. Marx je bil potomec dolgega rodu pobožnih židovskih rabinov. Pa čeprav se je moral zahvaliti za oblikovanje svoje ga razuma svojemu židovskemu poreklu, ga to ni oviralo, da ne bi silovito napadal tiste, ki bi bili njegovi sovražniki, če se ne bi dal njegov oče krstiti; tako se je antisemitizem Žida Marxa končno odlično skladal z antisemitizmom pogana Engelsa.

Eno od njegovih prvih in najsilovitejših del je bil članek o židovskemu vprašanju v „Francosko-nemškem letopisu“. Marx ni mogel odpustiti Židom njihove vere. „Kaj častijo Židje na zemlji? Špekulacijo. Kaj je njihov Bog na zemlji? Denar. V Židih je sovražil enako kot v Rusih narod, ki po njegovem mnenju ne bi postal boljši, tudi če bi bil revolucionaren.“

boljše bi bilo, da bi jih pognali z bičem, kadar hodijo poklekavat pred to leseno podobo!“

„Ti bi bil že pravi, da bi napravil red,“ pohvali flegar svojega sina; „jutri pojdi zgodaj nazaj v Kaplo in nadzoruj natanko, kako se izvede komisarjev ukaz!“

Veselega srca se je vrnil Robert v Kaplo. Bil je priča, kako je pridigal župnik; razlagal si je cel govor po svoje, kakor bi župnik hotel reči, da so župljani mučeniki, ker se morajo pokoriti cesarski odredbi; torej zopet le hujskanje in ne pomirjenje!

Prišel je Silvestrov večer. Pri Koclju in Bošteju je bilo več tržanov, ki so prišli kakor običajno skupaj, da počakajo novo leto.

Robert je bil nekaj časa pri Bošteju, a ni mu nič ugajalo, zakaj tržani so ga gledali po strani. Šel je nato k Mažarju, da govori zopet s Faniko.

Bilo je le malo gostov tam, kar je bilo Robertu tem ljubše. Sedel je v posebni sobi, Fanika poleg njega; zunaj je streliška mati. Oče je šel že spat, ker se ni počutil dobro.

„Kje pa si hodil ves čas?“ vpraša Fanika in se dela, kakor bi bila užaljena. „Saj si vendar slišala, da sem bil v Celovcu.“

„Si se pa že zagledal v kako lepo Celovčanko, da te ni bilo nič blizu!“

„O, kako me moreš tako sumničiti; važne posle sem imel, zato nisem imel časa!“

„Moški imate vedno kak izgovor, prav nič ti ne verjamem,“ pravi Fanika in napravi hudo lice ter se dela, kakor bi ji šlo na jok.

„Saj sem vedno mislil nate.“

„O da, še o Božiču nisi nič prišel k

VEDNO VELIKA IZBIRA

ORIENTALSKIH IN PERZIJSKIH PREPROG,

na roko vozanih in žametnih (velournih) preprog ter tekačev. Blago za pohištvo, zavese, pregrinjala za mize in divane.

Popusti za preprodajalce, hotele in gostilne. — Plačilne olajšave. — Dajemo v to stroko spadajoče nasvete za opremo sob, po želji tudi na licu mesta.

Strokovna trgovina za preproge, pohištveno blago in zavese

DIR. JOSEF RADLMAYR
BELJAK - VILLACH

Pisarna: Enzenbergstrasse 39, Telefon 4447
TRGOVINA NA DROBNO: POSTGASSE 3 - TELEFON 47-67

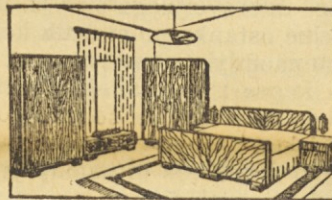
ZGOVORNE STATISTIKE

Statistični podatki mednarodne organizacije za begunce (IRO) dokazujejo mnogo bolj kot kakršna koli propaganda samoumevne potvorbe komunizma: od aprila 1948 do februarja 1949 je IRO sprejela 190.027 prošenj beguncev iz sledečih držav: Poljske 39.224; Madžarske 21.730; Jugoslavije 18.813; Češko-slovaške 16.662; Ukrajine 16.189; baltških držav 14.786; USSR 7.235; Španije 10.482; Romunije 6.259; Židov (iz vseh držav) 37.638. Skupno 190.027.

Ako odštejemo Žide in begunce iz Frankove Španije, je 141.547 prošenj, to je okoli 75% od državljanov dežel, ki so trenutno pod peto komunističnih diktatur. Naravno niso vsi skušali dobiti politične zaščite: nekateri so zaprosili za pomoč pri vrnitvi domov, drugi niso bili zadovoljni in so hoteli pričeti novo življenje drugje. Vendar je značilno, da ni nobene prošnje vložil kak državljan dežel, v katerih še obstajata demokracija in svoboda posameznika.

Otožni rdeči „tovariši“ tostran železne zavese hrepenijo po sovjetskem paradizu, toda tisoči tistih, ki so že v „objubljeni“ deželi, bi bili zelo veseli, če bi lahko zamenjali svoje bivališče z njihovim.

KAKOVOSTNO POHIŠTVO

Spalnice, kuhinjske oprave
Vrtno opremo, posteljnina

TRGOVINA S POHIŠTVOM
KULTERER

BELJAK, nasproti avtobusne postaje, Italienerstrasse 1

Plačila na obroke in na potrdilo o bombnih poškodbah

Kapelski punt
Zgodovinska povest
Spisal
dr. Ožbolt Jlaunig
(Nadaljevanje)
32.

Težke ure je preživel blagi, za mir in srečo svojih župljanov toliko vneti župnik. Pregloboko je bilo med ljudstvom ukoreninjeno prepričanje, da mora ostati v cerkvi vse tako, kakor je bilo nekdanj, in da tam nima nihče drugi pravice odločevati kakor župnik sam in duhovna oblast.

Na Silvestrovo po maši je poklical k sebi mežnarja in mu razložil, da pride gotovo do nemirov, ako se izvrši komisarjev ukaz v sredo po novem letu. Zato naj odvzame mežnar v Silvestrovi noči obleko in tablice, tako da je že vse končano, ko pride določeni dan, in tako nastane manj hrupa in razburjenja.

Pisar Hubman je prišel prav dobre volje domov, saj je bil priča, kako je ošteval komisar njemu neljube gospode; to se bo flegar razveselil, ko izve to novico! Podal se je naravnost v ženek in povedal vse svojemu očetu.

„Dobro, izvrstno, moj sin,“ je rekel flegar in hodil zadovoljno po sobi gor in dol; „sedaj imam ta dva puntarja v roki oblasti; gorje, če se ne pokorita!“

„Bo vsaj enkrat konec te neumnosti z Marijinim kipom,“ pripomni Robert; „ljudje so že res kakor prismojeni. Naj-

nam; si se pa mogoče pri Anki mudil in pomagal pestovati; le počakaj!“

Robert je imel slabo vest, saj res nič ni bil pri Mažarju in vzroka za to tudi ni mogel navesti. Izgovarjal se je, da je bil uradno zadržan, v resnici pa se je nekoliko bal, da bi ga ne napadli ljudje, ker se je izvedelo, da je tudi on bil v Celovcu in da je vohun.

„V Celovcu si bil, pa še ničesar mi nisi prinesel,“ ga kara Fanika; „nič me ne ljubiš. Zakon si mi obljubil, pa mi še prstana ne daš, da bi se mogla pokazati ljudem kot tvoja nevesta.“

„Saj ti vendar beseda zadostuje,“ meni Robert v zadregi.

„Le nikar se ne igraj z menoj; misliš, da si ti edini, ki me pozna? Imela sem že več snubačev; pred nekaj dnevi je bil celo posestnik kislega vrelca iz Bele tukaj in se zanimal zame. Ta ima denarja dovolj in poleg tega je on še krasne postave.“

„To ni mogoče,“ vzkipi Robert; „kaj takega ne pripustim!“

„Le počasi, dragec moj; najprej ti dokaži, da misliš resno, prinesi mi prstan in daj mi ga kot nevesti, drugače, saj veš, lahko prideš na mojo poroko, a ne kot ženin.“

In pogledala ga je nagajivo in na pol resno, tako da je bil Robert ves zmeden.

„In kaj je potem, če ti dam prstan?“ vpraša Robert ves razvnet.

„Potem, dragec moj, sem tvoja nevesta, potem dobiš oblast čezme in udana sem ti v vsem!“

„Ali res, Fanika?“

„Res, dragi Robert, na tebi je, ako me imaš rad!“

„Pa kje naj vzamem prstan sedaj?“

„To se že dobi; pa lep mora biti, saj

si gosposki,“ pravi Fanika in položi roko Robertu okoli vratu; „kaj navadnega ne maram, zakaj ponašati se hočem s tvojim darilom.“

„Ko bi le vedel, kakšen prstan bi ti najbolj ugajal,“ pravi Robert ves v zadregi.

„Boš že našel pravega. Vidiš, takšen bi bil lep, kot ga nosi Devica Marija v Trnju na roki; tisti se sveti, kaj takega si želim in — nazadnje je že vseeno, če mi tistega prineseš.“

In Fanika se privije k Robertu, ga pogladi po licu in pogleda zapeljivo s svojimi velikimi svetlimi očmi. Robert je ves razburjen, prime Faniko za roko in jo stisne, ona mu je ne umakne, ampak ga gleda še bolj žareče.

„In če ti ga danes prinesem?“ reče Robert ves v ognju.

„Tedad sem že danes tvoja!“

Robert ves prevzet od strasti hoče zapeljivko objeti, a ona se mu spretno umika in mu kaže, češ, prinesi prstan, potem ti verjamem.

Robert hlastno izpije vino, pograbi klobuk in stisne Faniko roko ter ji reče: „Kmalu se vrnem, čakaj me!“

„Čakam te, dragec, če mi izpolniš mojo željo!“

„Izpolnim, Fanika,“ vzklikne Robert ves vžičen ter odide s hitrim korakom. Nemirno mu je bilo srce, strast ga je popolnoma omamila, ni vedel prav, kaj dela in kam gre. Ura je odbila že enajst. Po ulicah je bilo že temno, samo iz goštilj je še svetila motna luč.

(Dalje prihodnjič)

Beri in širi

„Koroško Kreniko“!

Najnižje cene pri največji izbiri

Specialna tekstilna trgovina in sorejmalnica volne

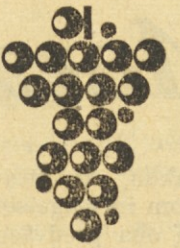
MAX PLACH

CELOVEC - KLAGENFURT

8.-MAI-STRASSE 1

Topolski:

V NAŠIEM WINOGRADU

Kadarkoli sem le mogel, sem se podal s sinčkom Frančkom in njegovim največjem prijateljem Sivkom proti našemu vinogradu. Sivko je bil namreč moj zvesti čuvaj, simpatični volčjak, ki ni bil nevaren, kakor so včasih nekateri njegove pasme. Ravno narobe, bil je silno prijazen psiček. Čestokrat me je celo zastopal pri sprejemu gostov v mojem vinogradu, ako sem bil ravno takrat zaposlen v kleti ali kje drugje v vinogradu. Že od daleč je zavohal prihajajoče goste, šel jim takoj nasproti in mahal z repkom, češ, kako sem vesel, da ste vendar prišli, saj vas že moj gospodar težko pričakuje. Še danes si ne morem razlagati, kako je mogel on vedeti že v naprej, da nameravam iti v vinograd in ne kam drugam, ker je takrat vedno začel — na verigi pripet — živahno plesati semintje ter z nekim posebno veseljem lajanjem dal duška svoji sreči, da pojde spet, prost vseh spon, čez hrib in plan. Saj me ni mogel prej videti, kako sem oblečen, da li imam nahrbtnik ali palico v roki, ker sem bil še v stanovanju, ko je on začel že svoj običajni „ples“. Mogoče je bil to njegov takozvani šesti čut?

Vinograd je bil oddaljen od mojega stanovanja priлично uro hoda. V vročem poletnem času smo jo mahnili po senčni poti skozi bukovce, ki so menda najlepše v spodnještajerskih vinorodnih krajih. Bukove košate veje se spenjajo visoko proti nebu in dajejo blagodejno senco, njihov debel so srebreno sivkasta ter gladka ter radi tega manj nevarna proti streli. Saj pravi neko pravilo, ki sem ga nekoč nekje čital in med potjo včasih Frančku razlagal, takole:

... Ogibaj se hrasta, topola se boj, pred smrekami beži, pred bukvjo postoj!

Sivko se seveda takih pravil ni držal, kadar smo morali včasih vedriti v gozdu, ako nas je presenetila nevihta. Bog vedi, kod se je podil med potjo! Navadno ga je kakšen zajček malo potegnul za nos, da se je revež končno povrnil čisto spehan, vroč in žejen na pravo pot. Pa si je znal vedno pomagati. Hitro je našel kje potoček ali bister studenček v gozdni tišini, kjer si je počepel in namočil suho grlo, dokler ga spet ni premotila nova sled... Pa, kaj hočete! Saj je bil drugače pameten in dober čuvaj. Nikdar nisem nosil seboj orožja, tudi ako je bilo treba v temni noči skozi gozd. Takrat je bil vedno blizu, da me čuva, seveda mogoče tudi radi tega, ker so zajčki v takem poznem času že davno legli k počitku...

Čudno, kako se človek navadi na tako žival! Saj že nisem mogel več na pot, ako me ta prijateljček ni spremljal. In pot mi je bila ob njegovem spremljevanju tako kratkočasna, da sem se z lahkoto odrekel marsikateri človeški družbi.

Moj vinograd ni bil samo vinograd ali gorica — kakor jo pri nas tudi imenujejo — v ožjem pomenu. Ne, to je bila majhna, zaokrožena kmetska posest, mala kmetija, kjer se lahko preživi družina šestih do sedmih ljudi, ako je delavna. Kajti poleg vinograda so njive s senošetjo ali košenino, sadonosnik in gozd, tako da je vse pri hiši, kakor pravijo. V sredini, ob kolovozu stoji hiša, na eni strani je živinski hlev, na drugi pa klet s stiskalnicami (prešami) in shrambo. Par korakov vstran je gospodarsko poslopje s podom za mlačev, ki je zanimivo tudi radi starosti, saj nosi napis z letno številko 1843. Zadnjikrat sem jo videl leta 1941. „Čez dve leti“ sem premišljeval, „ako Bog da, bomo praznovali stoletnico.“ No, tako sem obračal jaz, a Bog je obrnil drugače!...

Ta košček zemlje sem opisal na kratko in pusto. Toda rajši bi vam ga opisal tako, kakor ga nosim v srcu kot spomin na krasno, pretekla leta. Menda samo oni inteligent, ki je zrasel na slovenskem kmetemskem posestvu, na kmetih, zamore pravilno pojmovati, razumeti in vzljubiti tisto poezijo, ki je mogoča samo v naši vasi.

Po širnem svetu hodiš, gledaš in občuduješ ustvaritve moderne dobe, palače, katedrale in vzorno gojene vrtove,

asfaltirane avtomobilske ceste in letala v zraku. Vendar ostaneš hladen pri vsej tej lepoti, umetnosti in vzvišenosti človeškega duha. Kajti ob pogledu na skromno hišico v zelenem vinogradu, majhno, toda veselo, ti zapolje srce od veselja in zadovoljnosti, in kadar koli se je zazibal zvonček iz bližnje podružnice Sv. Mohorja ter oznanjal poldne ali pa „večno luč“, takrat sem začutil vso milino tega prijetnega okoliša. Jablane, hruške, slive in češnje objemajo krov hiše in hleva, da ju jedva zapaziš med tem bujnim zelenjem, ki ga nimajo druge zemlje menda res nikjer. Tu ne misliš več na razkošnosti velikih mest in njihovega ljudstva!

Po slabem kolovozu in nekoliko shojeni poti stopaš veselo više in više, dokler te pot ne pripelje na prijetne višine slovenskih vinogradov. Visoki topoli, bele cerkvice in kapelice ter blesteče zidance, posejane med vinogradi, pričajo svetu, da živi tukaj gori vesel in akoravno reven, pa vendar dober in pošten slovenski rod, ki sadi, okopava, veže in neguje svojo vinsko trto, ki daje kapljico, slovečo daleč preko mej.

Ali si morete sploh predstavljati užitek, kakoršnega najdete ob lepih pomladanskih dneh v takemle raju? Posebno takrat, kadar cvete češnja! Človeku se zdi, kakor da stoji pred krasno nevesto v svatovskem oblačilu. In na stotine pridnih čebelic poljublja to dišče, belo in košato oblačilo s spremljevanjem tiste blagodejne in uspevalne godbe v sončnem, zlatem jutru, ko se blesketá jutranja rosa kot brušeni kristali. In ta nebeški vonj svežega cvetja, ki ga vdihavajo pljuča vase z vso naslodo! A kadar se sonce prerine na popoldansko plat, takrat začuješ značilni „bas“ dobrovoljnega čmrlja, ki pobira čebelne ostanke po cvetnih kelihih. Monotono momlja, naenkrat spet preneha, da je vse tiho naokoli. Takrat se je ravno dokobacal globoko v cvet in ko se je nekoliko nalizal cvetnega nektarja, prikuka zopet ven in nadaljuje spet svojo globoko melodijo...

Ali pa tam pred čebelnjakom! Tam ti je vrvenje, da je kaj! Ven in noter, v istem tempu, brez odmora hité čebelic, noseč obnožino in nektar, tako da so včasih kar posute s cvetnim prahom. Šele popoldansko sonce jih opominja, da je treba nekoliko popustiti z napornim delom. Tik ob čebelnjaku mi je bil vedno najljubši prostorček, kjer sem včasih posedal ure in ure, opazoval njihovo marljivost ter poslušal to prijetno šumenje, ki ga povzroča frfotanje kril tisočev čebelskih delavk. Iz hvaležnosti do marljive čebelice sem nekoč obesil tablico na njihov domek, kamor sem napisal:

... Nosi, čebel'ca, iz cvetnih poljan med nam presladki, dokler je dan...!

Ne smem seveda pozabiti na naše nežne, prelepe krilatce, naše domače ptičice, ki jih je najlepše opazovati v lepem, jasnem in zlatem pomladanskem ali letnem jutru, ko navsezgodaj žvrgole svoje lepe napeve. Naj bo ščinkovec, senička, taščica, škranček ali kos, vsak drobi svojo najlepšo in vsaka skuša preglasiti svojega sosedo na drugem vršiču. Kako so razigrane, kako so vesele spričo tega lepega, sončnega dne! S kakšnim živahnim kretanjem skačejo od vejice do vejice, frlé od drevesa do drevesa, zraven pa žgolé svoje melodije, sebi v zabavo, človeku v veselje in Bogu v čast in večno slavo...

Na vinogradnem posestvu je vedno dela dovolj, bodisi na njivah ali travniku, največ pa seveda v vinogradu. Tudi živino je treba skrbno negovati in jo dobro hraniti, da bo mleka dovolj in še kaj za prodaj. V vinogradu pa je pomladi posla s kopanjem, obrezovanjem trt, pozneje z vezanjem ter z drugim in tretjim kopanjem, da se plevel ne razbohoti. Poleti je na vrsti škropljenje proti rji in plesnobi, dokler v avgustu delo malo preneha in se začne grozdje po malem mehčati.

V mesecu juniju je trta v cvetu. Kdor je enkrat duhal ta prijetni vonj trtinega cveta, ga ne pozabi kmalu. In

ako da Bog srečo, da se trta prerine srečno skozi poletne nevarnosti včasih tako krute narave in preboli pomladno pozebo, poletno točo in viharje, rjo in plesnobo ter dočaka lepo in toplo jesen, takrat je ona deležna časti in hvale, hvaležnosti ter oboževanja vsakega vinogradnika. Gojila in zorila je svoj sad na svojem telesu, sedaj prihaja čas, da ga odda svojemu gospodarju, da iztisne iz njega tisti sladki sok, ki mu pozneje, ko prevre, gre prelepo ime: vino!

V začetku septembra, ko začutimo tiste tajinstvene in še vedno tople jesenske vetrove, ko se začno majati vrhovi visokih topolov nad vinogradi, se oglasi „vinogradniški zvon“ — klopotec. Počasi začno udarjati njegovi težki kiji na desko iz češnjevega lesa, ki daje lep in polno zvoneč glas. Vedno hitreje in hitreje se vrté v obliki križa pritrjeni vetrnici, kakor pač veter narašča in zopet ponehava. Pesem klopotea je pesem zoreče trte in pesem slovenskih štajerskih gor, najlepših v Jugoslaviji. Klopotečev glas doni preko hribov in dolin ter je znanilec bližajočega se največjega praznika vinogradnikov — trgatve.

Takole v početku oktobra začnemo odpirati in zračiti kleti. Povsod okoli, kjer imajo zidance svoje stiskalnice ali preše in vinsko posodo, se sliši neko veselo doneče nabijanje sodov, da bodo obroči dobro držali. Vsak se pripravlja, da ne bo v zadregi, kako in kam naj spravi žlahtni sok dozoreče trte. In ko je vse očiščeno in pripravljeno po kleti, prične trgatve.

V ranem jutru začno grmeti topiči vrh vinograda. Delavci, ki so se največkrat potili med letom pri težkem vinogradnem delu, so prvi poklicani in povabljeni na trgatve. Vsak že prinese s seboj svoj škaf, kamor odlaga natrgano grozdje. Ko so škafi polni, jih nosač vsipa v svojo težko brento, ki jo potem nese doli proti prešnici, jo zvrne v drobni stroj, ki zmelje grozdje, da odteka prvi mošt v velikansko kač. Od tam pride zmleto grozdje v stiskalnico in po posebnem vodu oziroma po cevi teče sladek mošt v podzemsko klet v pripravljen sod. Nikdar ne bo nosač pozabil napraviti v svojo težko palico zarezo, katera pomeni po eno brento nanošenega, dobro nadevanega grozdja. Kadar je našel deset brent, takrat ve, da je nanosil že za polovnjak mošta, to je okoli tristo litrov.

Vse, kar se suče okoli stiskalnice in po kleti, je nadvse veselo in razigrano. Edino velika stiskalnica stoka in hrešči in poka pod svojo težo, posebno zvečer, ko ji obesijo težak vinski kamen, da z vso svojo težo pritiska na grozdje, dokler do jutra ne iztisne zadnje kapljice mošta iz tropin. Medtem se pa vrti gospodinja po kuhinji, kjer se kuhajo klobase in se peče pečenka, potica in pogača. Ko odklenka „večno luč“ pri Sv. Mohorju, je tudi delo v vinogradu in v prešnici po večini končano. Ljudje posedajo za mizo in za pečjo, privoščijo si dobre jedače in pijače. Mošta ne obrajtajo preveč, ker se mastna jedila ne skladajo z njim, zato je v veljavi samo starina, ki se je nihče ne brani. Kmalu tudi zadoni pesem za pesmijo, narodne

in zdravičke, povečini stare, ki so jih njihovi predniki ravno tako prepevali pred sto ali dvesto leti. Kdo ne pozna večno lepe:

Sloven'c Slovenca vabi,
če se ti piť ne gabi,
pa pridi v gorco k nara,
bomo dobre volje tam...

ki jo je spesnil naš nepozabni škof Anton Martin Slomšek, potem drugo njegovo: En hribček bom kupil, bom trto sadil. Vsak pozna tudi ono: Prelepo ime Franček, sam Bog te naj živi..., nato zdravico: ... Kadar bo Jožek umel, ga bomo pokopali pod te vinske gantnarje... ali: Tri furmani so furali en sodeček sladkega vinca... Nazadnje pred odhodom zapojejo še:

Pijmo šentjanževca,
da bi b'lo srečno
življenje vsakega
zdaj in na večno...

Ko je nehal hreščati in pokati vinski kamen, obešen na prešo, je utihnilo tudi petje veselih beračev oziroma viničarjev.

Po trgatvi utihnejo polagoma klopoci, vinograd s svojimi rumenimi, rjavimi in vijoličastimi trtami izgublja na svoji lepoti, akoravno je za opazujoče oko še vedno mikaven v svoji jesenski lepoti. Okoli kleti se širi prijeten duh vrelega mošta, dokler ne pride sv. Martin, ki ga spremeni v vino, kakor pravi stara popevka:

Prišel bo prišel svet Martin,
z mošta postane vin',
on ga bo krstil,
jaz ga bom pil...

No, sedaj pa ne traja več dolgo, ko bo začela pihati hladna burja preko vinorodnih gričev, ko ni več petja ne cvetja in začne odpadati listje raz trt, a trta sama pa se začne pripravljati na zimsko spanje. Njen sok se pomiče proti koreninam, globoko v zemljo, kjer čaka na prve pomladanske žarke, da skupno z njimi obudi spet trto k sočnemu brstenju in novemu življenju...

Tako gre življenje v našem vinogradu vsako leto svojo, vedno enako pot skozi zimo in pomlad, iz poletja v jesen, od očeta do sina, od rodu do rodu. Niti bolezn, niti viharji niso mogli trte ugonobiti. Njena mogočna življenjska sila je ostala čvrsta — nepremagljiva. Pa je tudi ni stvari na svetu, ki bi jo naš kmet ali vinogradnik gojil s tolikim trudom, s toliko pazljivostjo in ljubeznijo kakor vinsko trto! Ona ga je začarala in priklenila nase, kakor je začarala nekoč slovenskega pesnika, ko je dal duška svoji ljubezni do nje in njenega doma — vinograda — in je vzkliknil in zapel približno takole:

... kdor je vzljubil vas, gorice naše,
več lic deklet ne zaželi,
pred zidnico poje čare vaše
in pije njih božansko — kri!

V takem premišljevanju sem se navadno vračal iz gorice proti domu k svojemu poklicnemu delu, toda komaj čakal na tisti veseli trenutek, ko bo spet Sivko zaplesal na verigi...

Naša gora

V nebo kipiš že dolga tisočletja,
domovja nepremagana trdnjava;
porušil ni te blisk in grom poletja,
pod težo let ti še ne klone glava.

Za tabo sonce slednji dan zatone,
prijetno nam tedaj je v tvoji senci;
ti nam prižigaš zvezdne milijone,
zaziblješ v sen pod zlatimi nas venci.

Ponosna si, mogočna in visoka.
Pozdravljena, ti naše zemlje dika!
Pod tabo brezna zevajo globoka —
kako smo majhni mi, a ti velika!

Popisan list si naše zgodovine,
v nevarnostih si bila nam zavetje,
zdaj zmagovito dvigaš se v višine,
poslušaj verno božje razodetje.

O, kaj si ti že videla boleti,
dogodkov strašnih zanesljiva priča!
Pomagala si nam se spon otrestiti,
rešila si sovražnega nas biča.

Limbarski

Kmetovalci vprašujejo . . .

(Nekaj nasvetov na vprašanja)

Nadzorstvo prodaje kmetijskih pridelkov. H. F. Ž. — V zadnjem času je bilo izdanih nekaj uredb, ki dovoljujejo svoboden promet z nekaterimi kmetijskimi pridelki. Nikjer pa še nisem mogel najti skupnega seznama pridelkov, ki jih kmet še ne sme prosto prodajati. Prosim za pojasnilo. —

Pred kratkim je bila izdana z veljavnostjo z dne 1. junija uredba, ki razveljavlja uredbo o nadzorstvu nad prometom s kmetijskimi proizvodi. Pri tem pa je zanimivo, da ni dovoljena svobodna prodaja nekaterih kmetijskih pridelkov, ako so ti uvoženi iz inozemstva, dovoljena pa je prosta prodaja teh pridelkov domače proizvodnje. Taki kmetijski pridelki so n. pr. jajca, ječmen (za krmo), oves (za krmo), koruza (storži in zrnje), zrezki sladkorne pese (posušeni).

Do pred kratkim je bilo pod zaporo, to se pravi, da ni bil dovoljen svoboden promet, 116 vrst živil, živali in živalskih proizvodov ter raznih kmetijskih proizvodov. Ko pa je stopila v veljavo dne 1. junija nova uredba, je pod zaporo le še 47 raznih predmetov.

Najvažnejši med temi predmeti pod zaporo, s katerimi torej še ni dovoljena popolna svobodna trgovina, so: mladi **pujski in prasci**, za katere pa ni določena nobena uradna cena; za **tele** in ostalo **govejo živino** je prodaja še pod nadzorstvom, brez ozira na to, da-li je določena živina za rejo ali pa za mesarje. Isto velja tudi za **konje, ovce in svinje**, to pa samo v toliko, v kolikor so te živali določene za klanje. Za prodajo **žrebet, plemenskih in delovnih konj** pa veljajo posebni predpisi. Prav posebej so še strogi predpisi za prodajo **masla, masti, mesa** in mesnih izdelkov od onih živali, katerih prosta prodaja še ni dovoljena. Pod nadzorstvom je tudi prodaja **sira, mleka** (kravjega), raztopljenih **masti, slanine, klobas, olja, smetane, bučnice, gorčičnega semena, semena oljnatih repice, ogrščice in sončnic**, dalje prodaja **oljnatih tropin, rži, pšenice** in semena preje naštetih rastlin, **sladkorja** in **sladkorne pese**.

Predpisi o obvezni oddaji pridelkov morejo biti izdani seveda samo za one pridelke, katerih prodaja še ni prosta.

Krvave uši na sadnem drevju. L. M. D. v. — Na vršičkih sadnega drevja v mojem sadonosniku je veliko število krvavih uši. V sosedovem sadonosniku pa krvavih uši ni. Sosed je sicer res gnojil svojemu sadnemu drevju z umetnimi gnojili in tudi pepel je trosil, jaz pa sem gnojil obilno z gnojnico, toda to najbrž ni vzrok, da je na mojih sadnih drevesih tako veliko krvavih uši, sosedovo sadno drevje pa je te nadloge obvarovano. Kaj je vzrok temu? —

Krvave uši so resnici velika nadloga sadnega drevja, ker sesajo ravno na najnežnejših delih drevesa, t. j. na mladih poganjkih, in odvzemajo tako drevesu mnogo hranilnih snovi. Mladi vršički, ki so preje bujno poganjali, zastanejo v rasti, prehitro olesenijo in celo drevo zaradi tega trpi in stalno hira, ako ga krvave uši nadlegujejo vsako leto. — Zanimivo je, da tega škodljivca v nekaterih krajih sploh ni, v drugem, večkrat tudi sosednjem kraju, pa ga ne morejo pregnati. Tam, kjer je v zemlji mnogo kalija, tega škodljivca ni. To naj nam bodi tudi namig, kako najlaže in najbolj zanesljivo krvave uši preženemo. Ker je vaš sosed gnojil še posebej s pepelom, ki vsebuje precej kalija, ni na njegovem drevju krvavih uši. Zato je najboljšo sredstvo proti krvavim ušem gnojenje in to večkratno ter obilno gnojenje s kalijem. Kalijeva sol najbrž tako vpliva na sok v sadnem drevju, da tega okusa krvave uši ne morejo prenašati. Enostransko gnojenje z dušikom, torej s hlevskim gnojem in pa posebej z gnojnico, kakor ste vi gnojili, pa pospešuje razvoj krvavih uši.

V boju proti krvavim ušem imamo dva naravna zaveznika, to je pikapolonico (dvo- in sedmeropikčasta, Marienkäfer) in strigalico (Ohrwurm). Tako hrošč kakor tudi ličinka pikapolonice sta nenasitna požeruha in požreta brez števila krvavih uši. — Pa tudi strigalica je velik sovražnik krvavih uši in jo zato ne preganjamo, četudi nam mogoče včasih na vrtu napravi malo škodo. Strigalica je ponočna žival; da ji ni treba zvečer šele iskati dreves, na katerih so krvave uši, ji pomagamo tako, da damo med veje dreves stare cunje, kamor se podnevi strigalica skriva, ob mraku pa gre takoj na lov.

Avstrijsko gospodarstvo v očeh ameriškega strokovnjaka

Na sestanku zastopnikov deželnih kmetijskih zbornic je predsednik ECA (ameriške podporne) misije za Avstrijo g. King podal sledečo izjavo:

„V veliko čast mi je, da sem se spoznal z vami, ki nosite odgovornost za razvoj in za izvedbo gospodarskega načrta Avstrije. Vi imate veliko priložnost in s priložnostjo je seveda združena tudi odgovornost. Prepričan sem, da se zavedate te odgovornosti, ki sloni na vaših ramenih, da izvedete gospodarski načrt, ki bo pomagal Avstriji in potem te tudi drugim deželam, ki so deležne Marshallove pomoči, da izvedejo do zadovoljivega konca svojo obnovo.“

V svojem bistvu je avstrijsko gospodarstvo v zelo zdravem stanju. Zemlja je po naravi plodna, padavine so razmeroma primerne in razmeroma je malo poljskih škodljivcev. Pri vas je mogoče pridelati na hektar povprečno več kakor pa v Ameriki. Količina orne zemlje je na osebo ista kot povprečno drugod na svetu, kar pomeni, da Avstrija lahko z ugodnimi žetvami, ki jih je mogoče doseči, pridelala skoraj dovolj hrane za vse svoje prebivalstvo.

Avstrijski kmetje imajo še druge

prednosti, ki jih kmetje v Ameriki niso vedno deležni, namreč trg, ki je pripravljen, da kupi vse, kar pridelajo. Gotovo, avstrijski kmetje lahko prodajajo vse svoje najvažnejše pridelke, ki jih pridelajo. Največje vprašanje je, kako povečati pridelek in kako urediti pridelovanje, da bo v čim večji meri koristilo avstrijskemu gospodarstvu. To je seveda vprašanje, o katerem ste razpravljali zadnje tri dni. Poizkušal sem iti kolikor mogoče po deželi, da sem se osebno spoznal z vašimi vprašanji in da sem videl, kako jih skušate rešiti. Na žalost nisem mogel obiskati cele Avstrije, toda to, kar sem videl in kar sem čital v poročilih svojega oddelka za prehrano in kmetijstvo, vidim, da vse kaže na dober napredek.“

G. King je ob koncu svojega govora rekel, da predstavlja poljedelstvo temelje avstrijskega gospodarstva in da bo podpiral novi poljedelski načrt tako dolgo, dokler ne bo rodil sadov. „Z zadoščenjem gledam na leto 1952, ko bo avstrijsko kmetijstvo predvidoma doseglo svoj višek in bo proizvodnja višja, kakor je bila v najboljših letih pred vojno,“ je zaključil g. King.

GOSPODARSKE VESTI

MEDNARODNA BANKA IN POSOJILA DRŽAVAM VZHODNE EVROPE

Mednarodna banka za obnovo in razvoj je objavila, da so razgovori o posojilih Češkoslovaški, Finski in Jugoslaviji za nabavo strojev za žage v zahodni Evropi „napredovali“. Z novimi napravami upajo navedene tri države, da bodo lahko izdelale in izvozile v prihodnjih letih lesa za nad 100 milijonov dolarjev. Les bo šel večinoma v Veliko Britanijo, Francijo in Nizozemsko, kjer ga primanjkuje.

POLJEDELSKI NAPREDEK V ZDRUŽENIH DRŽAVAH

S pomočjo novih tehničnih metod in uporabe mehaničnih sredstev se je poljedelska proizvodnja v Združenih državah od leta 1942 dalje povečala za 30% proti povprečju 1935/39 in v istem odstotku se je povečala tudi produkcija posameznega delavca, ki proizvaja danes tako količino živil, da zadošča za njega in še za 13 drugih oseb. (Leta 1920 je ameriški poljedelec pridelal živil za sebe in drugih 9 oseb, leta 1920 pa za sebe in tri druge osebe).

JUGOSLOVANSKA SOCIALIZACIJA

Iz poročila, ki ga je izdal jugoslovanski minister za notranje zadeve Al. Ranković, je razvidno, da je danes v Jugoslaviji socializirana že vsa industrija, vse denarništvo, vsa veletrgovina in 97,6% male trgovine.

Malo bolj počasi zaenkrat se napreduje socializacija kmetijstva. Od kmetijske površine je bilo koncem maja letos socializirano 20%. Socializirana podjetja so ali v lasti države ali občine ali pa zadruga.

Seveda pa tudi zadruga niso nikake zadruga v našem smislu, ampak so to navadne državne ustanove, od zadruga v pravem smislu pa je ostalo le še ime.

KAJ ŠE DOBITE NA NAKAZNICE ZA 55. DODELITVENO DOBO

Upravičeni so prejeti:

500 g moke za kuho na odrezke 19 E, Jgd, K, Klk nakaznic za navadne potrošnike nad 3 leta starosti;

500 g testenin na odrezke 20 E, Jgd, K, Klk nakaznic za navadne potrošnike nad 3 leta starosti;

500 g moke za kuho na odrezke 111 E, Jgd, K, Klk, 211 E, Jgd, K, Klk, 311 E, Jgd, K, Klk;

500 g testenin na odrezke 112 E, Jgd, K, Klk, 212 E, Jgd, K, Klk, 312 E, Jgd, K, Klk;

po 300 g moke za kuho na odrezke A I/4 do A IV/4 (delavci), S I/4 do S IV/4 (težki delavci);

po 400 g moke za kuho na odrezke Sst I/4 do Sst IV/4 (najtežji delav.); po 200 g moke za kuho na odrezke M I/4 do M IV/4 (matere).

LETA 1948 JE BIL KONEC POVOJNE INFLACIJE

Banka za mednarodna plačila izjavlja v svojem 19. letnem poročilu, da bo leto 1948 ostalo v zgodovini kot leto, ki je doživelo konec povojne inflacije.

Zboljšanje svetovnega gospodarskega položaja je pričelo leta 1947, ko so politični voditelji in javnost sploh moralno opustiti zaradi gospodarskih stvarnosti razne gospodarske utopije.

POMOČ BEGUNCEV AVSTRIJI

Mednarodna organizacija za begunce v Avstriji (IRO) je izdala poročilo o prispevku beguncev k avstrijski obnovi. V poročilu je rečeno, da je v marcu leta 1948 napravilo zvezno ministrstvo statistiko o zaposlitvi domačih in tujih delavcev na podlagi podatkov delovnih uradov. Na podlagi teh statistik je jasno dokazano, da so tvorili tuji delavci 13% vseh zaposlenih v Avstriji. Slika zaposlenosti se od lanskega leta ni bistveno izpremenila, zato lahko rečemo, da vladajo iste razmere še sedaj. Poročilo mednarod. begunske organizacije poudarja, da je na podlagi teh podatkov jasno, da so begunci Avstriji v veliki meri pomagali pri njeni obnovi po vojni.

V USA ŠČITITJO ODJEMALCA

Pred dnevi je moskovski list „Izvestija“ ostro grajal slabe proizvode, ki jih dobavljajo sovjetske tovarne. V Združenih državah pravijo, da bi Sovjetska zveza lahko preprečila to veliko pomanjkljivost, če bi prevzela sistem nadzorstva proizvodov, kot ga imajo Združene države.

V Združenih državah ščitijo odjemalca proti tistim, ki dobavljajo slabo blago.

Tam so v veljavi zakoni, ki ščitijo odjemalca. Razne ustanove neprenehoma in skrbno nadzorujejo kakovost blaga. Če je blago slabše vrste, mora biti označeno kot „blago druge vrste“ in mora imeti nižjo ceno.

V Združenih državah obstaja posebni zvezní urad, ki nadzoruje kakovost blaga. Ta urad sodeluje z meroizkusnimi uradi v vsaki najmanjši občini. Zakoni za hrano in zdravila zagotavljajo pristnost zdravil in hrano.

Sama industrija skrbi, da so industrijski izdelki na višini. Na to gledajo tudi trgovske zbornice. Tudi „Uradi za boljše poslovanje“ skoraj v vsakem mestu vztrajno pazijo na to, da ne pride na trg slabo blago. Večina tovarniških podjetij ima laboratorije strokovnjakov, ki preiskujejo njihove proizvode. Sami odjemalci imajo svoje organizacije z laboratoriji, ki preiskujejo razne ameriške proizvode.

Tako so odjemalci dobro zaščiteni proti slabemu blagu. Če jim trgovec proda slabo blago, mora ali izročiti drugo blago, ali pa vrniti denar.

Kmetijsko-strojne zadruga - potrebne

Gospodarski položaj kmeta postaja vedno slabši. Sicer znanstveni nemški listi še trdijo, da zamore samo še kmet plačevati nove davke, sicer pa nihče ne več. Takšna miselnost pa je nesmisel in kaže samo, kako je obžalovati, da nimajo kmetje svojega strokovno-stanovskega časopisa, ki bi branil in zagovarjal njihove pravice v gospodarski borbi, ki gotovo prihaja.

V tem položaju so si kmetje hoteli in si še hočejo pomagati s tem, da kupujejo drage traktorje. Če traktor dela, ni več treba konj, in ker je mogoče s traktorjem orati in kositi ter obnavljati tudi vse druge posle, se pomanjkanje delavcev čuti manj; vse je mogoče pravočasno opraviti torej brez večjega števila delavcev. Pri nakupu traktorja pa navadno kmetje slišijo samo o prednostih traktorja, ne pa tudi o njegovih slabih straneh. Traktor je namreč stroj, ki gotovo prva leta dobro dela, nato pa ga je treba popravljati. — Tako si je večji gospodar v okolici Velikove, ki je bil tudi preseljen, kmalu po vrnitvi kupil traktor, ki je dobro opravljal svojo nalogo nekaj let, letos pa je potreboval že popravila. Za vsa popravila traktorja je plačal kmet ogromno vsoto — 7000 šilingov. To pa je že gotovo več, kakor pa po natančnem računu znaša čisti zaslužek tekočega leta. Kmet sicer ve, kaj traktorju manjka, ne more pa nikakor ugotoviti, koliko ur dela je bilo potrebno za popravilo traktorja. Tako je kmet izročen obrtniku nekako na milost in nemilost. Obrtnik pa živi še v napačni miselnosti, da ima kmet vsega dosti in v preobilici, in v tej miselnosti poizkuša dobiti od njega čim več.

To se ni zgodilo samo enemu kmetu, tako se godi po vrsti vsem lastnikom traktorjev, ki po vsem tem že govorijo: „Traktorje bomo morali prodati.“ Edina odpomoč pri tem bi bila samopomoč kmetov in ta je v ustanovitvi kmetijsko-strojnih zadrug, ki bi morale biti ustanovljene za vsak večji kmetijski okoliš. Take kmetijsko-strojne zadruga imajo v Švici, v Belgiji, na Holandskem in tudi v Zapadni Nemčiji. To niso kake traktorske postaje po vzoru onih v državah „ljudskih demokracij“, ampak zadruga, ki jih vodi kmetje sami. Če bodo hoteli kmetje pri proizvodnji kmetijskih pridelkov tekmovati s cenami pridelkov v drugih državah, ki bodo kmalu začele uvažati k nam, bodo morali pridelovanje čim bolj racionalizirati. Zato pa bodo potrebovali stroje. Od teh so nekateri — in med temi je tudi traktor —, ki so predragi, da bi jih kmet sam kupil in samo za svoje posestvo vzdrževal. Pri vsem tem mu more pomagati le kmetijsko-strojna zadruga.

Za železno zaveso

Angleški list „Spectator“ je objavil članek, v katerem popisuje dr. A. Olders sedanje razmere v Sovjetski zvezi, kjer je prebil več let kot vojni ujetnik. Pisec pravi:

„Po več kot dvajsetih letih sem spet prišel v Sovjetsko zvezo leta 1941 kot zdravnik v nemškem pešpolku. Po nemškem razpadu sem ostal tam do lanskega leta kot vojni ujetnik. Kaj kmalu sem se prepričal, da v Sovjetski zvezi ni niti najmanjše možnosti, da bi od znotraj pripravili upor proti sedanjemu režimu. Nikjer nisem mogel opaziti ljudi, ki bi bili zmožni storiti kaj takega. Povsod sem srečeval le mrtve, lene množice ljudi.

Vendar pa se je izkazalo že med revolucijo leta 1917 in med drugo svetovno vojno, da so te mrtve in zaspane množice ljudi zmožne dati pod neusmiljenim državnim bičem in metodami komunistične stranke strašno silo in grozno moč, ki privre na dan iz brezmejnih ruskih pokrajin in njihovega brezštevila prebivalstva. Tega ne smemo nikdar pozabiti. Nikoli ne smemo podcenjevati te sile. Ruska zgodovina nam kaže, kako se mrtvilo in lenoba ruskih množic lahko nenadoma spremeni v divjo reko sile in moči.

V vseh vaseh, skozi katere sem potoval, sem opazil, da so se v dvajsetih letih, odkar jih nisem videl, zelo spremenile. V njih vladata sedaj večja beda in revščina kot takrat. Lepo gojeni vrtni in sadovnjaki ter živina, bele ukrajinske koče, vse to je postalo zelo redko. Povedali so mi, da so kmetje sami posekali veliko večino česenj, sliv in hrušk, ker je bilo treba zanje plačevati previsoke davke. Nadalje sem opazil, da pri hišah ni več gospodarskih poslopij. Pač pa sem na drugi strani videl lepo obdelana polja in sadovnjake, ki so bili last kolhozov, to je združnih kmetij. Te imajo tudi vsa potrebna gospodarska poslopja in priprave, ki so jih zgradili še med kolektivizacijo. Ne smemo pa si predstavljati, da kmetje v kolhozih ne poznajo revščine. Tudi njim primanjkuje vsakdanjih potrebščin. Težko je dobiti lončeno posodo, nože in druge gospodinjske predmete. Lahko rečemo, da po tridesetih letih komunističnega režima teh reči še vedno primanjkuje. Država je namreč skozi dvajset let zbirala vse svoje sile za en sam cilj, da je zgradila svojo težko industrijo in dvignila svoj vojni potencial. Pri tem pa se ni prav nič ozirala na vsakdanje potrebe svojega ljudstva. Še bolj pa se človek čudi vsemu temu pomanjkanju, ker je bilo po končani vojni opaziti po sovjetskih cestah dolge kolone tovornih avtomobilov, ki so bili do vrha natrpani z vojnimi plenom. Vozili so najrazličnejše stvari. Človeku se nehote vsili misel, da vsaj polovica vsega tega ni prišla tja, kamor je bila uradno namenjena.

Sovjetska zveza je tako obširna in ima toliko surovin vsake vrste ter tako številno prebivalstvo, da je sovjetska vlada zadovoljna, če vsaj petdeset odstotkov uporabljene delovne sile dela učinkovito. V tem pogledu se ni prav nič spremenilo v zadnjih tridesetih letih komunistične vlade. „Le nič skrb, to je stvar države“. Ta stari ruski pregovor je danes še prav tako živ, kot je bil nekoč, čeprav se komunistična stranka na vse načine bori proti takemu načinu mišljenja. Sovjetsko časopisje prinaša vsak dan članke o nezadostnem in slabo upravljanem sovjetskem gospodarstvu. Toda vse nič ne pomaga. Ker je vse samo država in posameznik nič ne pomeni, je seveda borba proti temu pregovoru kaj težka. Prav gotovo nihče ne skrbi v toliki meri za javno lastnino, kot pa bi pazil na svojo imovino. Poneverbe in podplačevanja so čisto naravni pojavi v današnjem sovjetskem življenju.

Seveda od časa do časa kakšno tako stvar tudi javno obsodijo. Tako na primer v „Pravdi“ lahko večkrat čitamo pritožbe o slabem poslovanju železnic v tem in onem kraju. Odgovornega uradnika obtožijo v časopisu. Država izvede preiskavo in pošlje poročilo posebnemu odboru. Uradnik prizna svojo krivdo in obljubi, da bo v bodoče boljše ravnal,

da bo presegel državni plan itd. Tako vsa stvar zaspi, dejansko pa stvari še vedno teko po svoji stari poti naprej. Končno se človek naveliča teh člankov, ki jih kar mrgoli po sovjetskem časopisju. Dobil sem vtis, da je prav tako tudi rusko ljudstvo sito vsega tega.

Predvsem pa opazite v današnjem življenju v Sovjetski zvezi silno nezaupanje, ki ga ima človek do človeka. Nihče nikomur nič ne zaupa. To nezaupanje je doseglo že svoj vrhunec. Splošno vohunstvo cvete. Ljudje vohunijo eden za drugim in se zelo pogosto tudi ovajajo pri politični policiji. Da zavaruje samega sebe, skuša sleherni sovjetski državljani zvedeti o svojem sosedu vsaj nekaj več grehov, kakor pa misli, da jih on ve o njem.

Ko sem govoril z različnimi sovjetskimi državljani, se mi je včasih prav čudno zdelo, kako to, da si upajo včasih tako na glas kritizirati v navzočnosti drugega sovjetskega državljana. Toda pozneje mi je oni, ki je kritiziral, pojasnil, da se prav nič ne boji, da bi ga oni drugi ovadil, in mi to-le zašepetal v uho: „Kaj me bo šel tožiti, ko pa jaz o njem vem še hujske stvari.“ Najvažnejša stvar je torej, da zveš čim več stvari o svojem sodržavljanu. In odtod izvira neprenehna budnost. To nezaupanje je prodrlo v sleherni razpoko družabnega reda. Tako na primer nemški zdravnik ni smel sam dati zdravil svojim bolnikom. Delile so jih sovjetske bolniške strežnice po njegovih navodilih. Zakaj? Zato, ker se v Sovjetski zvezi ne morejo na nikogar zanesti, da ne bi kaj ukradel ali odnesel, če se mu le ponudi prilika za to. Triletno izkušnje so mi dokazale, da ravnaajo popolnoma pravilno. Tatvina neznatnih stvari je že tako prešla v kri sovjetskih državljanov, da niti z najstrožjimi kaznimi niso mogli odpraviti te navade.

Kaj delajo sovjetski državljani, od katerih mnogi niti dobro ne vedo, kaj je dom, in kako delajo? Vse povsod sem našel na ogromne skupine stanovanjskih hiš, ki so državna ali občinska last, ki pa so bila zelo pogosto v zelo slabem, celo razpadajočem stanju. Tam prebivajo delavci, ki so na tako imenovanem „poboljševalnem delu“.

V Sovjetski zvezi lahko že na prvi pogled vidite, ali je kakšno poslopje zasebna last, ali pa je v državni posesti. Običajno so državne zgradbe v zelo obupnem stanju. Seveda naletite tudi

PISMA Z DEZELE:

Nekaj o počitniških kolonijah!

(STARŠEM V PREMISLEK IN OPOZORILO!)

Kaj je brezverska in protiverska vzgoja otrok in mladine in kakšne sado ve rodi, nam je vsem v živem spominu izza nacistične oblasti, ko so naše otroke in mladino kvarili takozvani HJ ali „Hitlerjugend“. Polni zaskrbljenosti so bili starši in dušni pastirji. Tedaj je dejal neki župnik v Rožu: „Čakam na mlinske kamne; prej se z otroki in mladino ne bo dalo nič opraviti, popolnoma so jo iztrgali staršem in Cerkvi iz rok. Uboga mladina! Celo življenje se bo vlekla za njo ta škodljiva vzgoja.“ Res smo dočakali „mlinske kamne“, ki so se obesili okrog vratu onim brezbožnim voditeljem in zapeljivcem otrok in mladine in so jih potegnili v prepad.

Sadovi te hitlerjanske vzgoje niso izostali. Toda mi ne smemo napadati te, v veri in poštenosti mlačne ali celo brezbrizne mladine, imeti moramo z njo usmiljenje in ji moramo skušati z ljubeznijo popraviti škodo, ki jo je utrpela v odločilnih letih razvoja in samovzgoje. Z dobro besedo, z dobrimi listi in knjigami, z vzgojnimi govori in poštenimi igrami, z dostojno zabavo, z vzvišenim vzgledom in s podpiranjem cerkvenega delovanja med mladino se bo dalo še marsikaj popraviti, kar je bilo prej zgrešenega ali zamujenega.

Zlasti pa moramo biti sedaj budni pri vzgoji otrok in mladincev, ki naj bi vzrasli v boljši rod. Čisto podobni prejšnji „Hitlerjugend“ so sedaj „Pijonir-

na zelo mogočne državne zgradbe, kot so šole in razni upravni uradi. Pa tudi te ne bi bile take, če jih ne bi stalno popravljali. Jaz sam sem živel poldrugo leto v takem modernem poslopju, ki so ga spremenili v bolnico za vojne ujetnike. Stavba je na zunaj imela zelo lepo lice. Toda prav v tistem času je pričela kazati prve znake razpadanja, čeprav je bila zgrajena šele pred desetimi leti. V stenah so se pojavile razpoke. Mogočne stopnice, ki so vodile h glavnemu vходу, so že pričele razpadati. Toda kdo se meni za to. Mnogo bolj važno je, da položji in sezida sovjetski zidar stahanovec pri osemurnem dnevnem delu od 16 do 20 tisoč opek, kot so poročali sovjetski časopisi spomladi leta 1948. To je dvajsetkrat več kot zmorejo zidarji v zahodni Evropi. Uboga zaostala Evropa! Razlika je le ta, da se v Evropi hiše poridirajo po sto letih, v Sovjetski zvezi pa ne prenesejo niti deset let.

Življenje v Sovjetski zvezi je normirano do zadnje podrobnosti. Sovjeti imajo posebno knjigo samih norm, kjer je vse natančno določeno. Tam je normiran čas za obdelovanje zemlje v šestnajst različnih dobah z ozirom na sestavo zemlje, če je peščena ali ilovnata, če vsebuje malo ali dosti velikega ali majhnega kamenja itd., itd. Za vsako tako

vite industrijske države. Bilo bi pa spet napačno, če bi jo podcenjevali v tem pogledu. Nedvomno je na mnogih področjih dosegla ogromne uspehe. Kako pa je te uspehe dosegla, je drugo vprašanje. Sovjetska proizvodnja, računana na osebo, je zelo nizka in njeni izdelki so po kakovosti zelo slabi. Toda kdo se ozira na to, ko pa so končne številke o količini izdelanih predmetov ogromne.

Posamezno človeško bitje v Sovjetski zvezi nič ne pomeni. Tam ni važen človek, pač pa državni plan. Vlada in komunistična stranka brez pomislekov žrtvujeta blaginjo ruskih množic za dosego svojih političnih ciljev in koristi. In rusko ljudstvo, ki ga je skozi tristo let žulil Džingis Kanov jarem in ki je pokazal svoje neverjetno žilavost in potrpljenje, se nam zdi danes kot velika lena množica ljudi, ki ni zmožna samostojno živeti.

Vendar pa bi bila velika napaka, če bi podcenjevali sovjetske gospodarske pridobitve. Prav tako bi bilo napačno podcenjevati ruski narod. Kdo ve, kaj se skriva pod železno skorjo birokratsko policijskega državnega aparata, ki obdaja vse življenje v Sovjetski zvezi? Kdo ve, kakšna mogočna vulkanska sila vre pod otopelostjo in molkom ruskih ljudi?

Hermann Leopoldi - Helli Mößlein - Ruth Stappler
Ulli Wiedemann Kapela Michael Danzinger

Sansibar na Vrbskem jezeru

ASTORIA - POREČE (Pörlschach)
od 18. junija dnevno ob 21 (hišni taksi)

delo je zračunana norma za osemurno delo. Plača za delo, ki ga predpisuje norma, je nizka. Na ta način skušajo posredno prisiliti delavca, da bi več naredil. Naravno je, da skuša vsak delavec čim bolj prekoračiti normo. Precejšnja je razlika v plači za tiste delavce, ki so za dvajset odstotkov presegli normo. Tako se vrši na vseh področjih človekovega ustvarjanja neprenehoma dirka za presežek norm, kar pa seveda silno škoduje kakovosti dela. Dobro, trdno rokodelstvo, ki je v zahodni Evropi bilo sprejeto kot nekaj naravnega, v Sovjetski zvezi še danes ni postalo del gospodarstva.

Sovjetska zveza je danes še na mnogih področjih zelo daleč od visoko raz-

Rešitev križanke „Reke in rečice“

Vodoravno: 1 Sk; 3 Sh; 5 Ko; 7 Trs; 9 Bela; 11 Prsa; 13 Imeti; 16 Normalen; 19 Zila; 20 Loj; 22 M. S.; (Martin Slomšek); 24 Labudnica; 25 Podkanja; 27 Stremen; 29 Rina; 30 Veda; 31 Ji; 32 Kaos; 33 Meža; 35 Če; 36 Meta; 37 Lan; 38 Om; 39 To; 41 Os; 43 Tih; 44 Oselica; 47 Da; 48 Krka; 49 Bistrica; 51 Črn; 52 Pl; 53 Prha; 55 Ada; 56 Lava; 57 La; 58 Če; 59 Kolo; 61 M.d.k.; 63 Milo; 64 K. k.;

KVALITETNO

pohištvo

Mizarsko podjetje M. KOPEINIG

Spalnice
Sobne opreme
Kuhinjske oprave
Hotelsko pohištvo
Gostilniška oprava
Stoli, naslanjači
Pišarniška oprema vseh vrst
Kmečke sobe

po najugodnejših cenah.

Dolgoročna posojila za vojne oškodovance iz pomožnega sklada (Fondshilfe)

Pojasnila dobite v naši prodajalni

CELOVEC - Klagenfurt - Burggasse 14
na vogalu Kardinalplatz - Burggasse

67 Jezernica; 69 Borovnica; 72 Zilica; 75 Umirjen; 76 Ro; 77 Tine; 78 Snopke; 79 Uta; 80 Glina; 81 Drava.

Navpično: 1 Stil; 2 Krmar; 3 Sem; 4 Hlap; 5 Kra; 6 Os; 8 Sebičen; 9 Brada; 10 Aloja; 11 Plast; 12 Alt; 14 Tunel; 15 Ida; 16 Nivea; 17 Ocet; 18 Edin; 19 Znamka; 21 Jem; 22 Mežica; 23 Snaha; 26 Akord; 27 Sl.; 28 Metil; 34 Točaj; 36 M. c. l; 37 Lah; 40 Obala; 41 Osa; 42 St.; 45 Srce; 46 Iperit; 47 Dro; 48 Kako; 50 Ivo; 53 Plan; 54 Amor; 56 Lice; 58 Čemu; 59 Kij; 60 Ocet; 62 Drog; 63 Mina; 64 Kind; 65 Klor; 66 Jaka; 68 Mrav; 70 Vtis; 71 Nin; 72 Z. s; 73 Ipak; 74 Cev.

Izpod domače lipe

ŠTEBEN PRI PLIBERKU

Kljub ne preveč ugodnemu vremenu so dne 16. t. m. napolnili ljudje šoglavno dvorano. In zakaj tudi ne? Bila je tam namreč prireditev lepe verske igre „Na Marijinem Srcu“. Med redke dneve po milosti božji moramo prišteti tudi ta dan. „Lepo je bilo,“ — taka je bila splošna sodba o prireditvi, katero so nam pripravila dekleta naše župnije.

In zares, komaj se je dvignil zastor, so si igralke namah osvojile srca vseh navzočih. Napetost se je stopnjevala od prizora do prizora, ker priznati moramo, da so igrale brezhibno in to vse brez izjeme. Prav posebno posrečeno je igrala Micika v svoji glavni vlogi. Posamezne prizore so igrale tako doživeto, da so bili skoro vsi navzoči, posebno matere ganjene do solz. Tudi godba v odmorih med dejanji je vplivala izvrstno na poslušalce. Vse kaže, da naša dekleta nimajo samo daru za ubrano petje, ampak da znajo prav odlično nastopiti tudi na odru. Bog daj, da bi na gredicah naših deklet, zrastle še marsikak dehteč cvet, v veselje našim staršem in v duhovno rast naše mladine!

Gdu. Dumpelniku velja za njegov nesebični in požrtvovalen trud naša zahvala.

SKOČIDOL

Po vojni je prišlo v našo občino večje število slovenskih beguncev, ki so bili v veliko pomoč in oporo kmečkim gospodarstvom naše okolice. Bili so to pridni in pošteni Slovenci, ki so si kmalu pridobili zaupanje prebivalcev. Le škoda, da niso mogli ostati pri nas; odšli so v daljne prekomorske dežele.

Eden med njimi — Edi Kralj — je poslal sedaj pismo, v katerem piše med drugim: „Gotovo ste že mislili, da sem pozabil na vse drage poznane v Skočidolu in okolici, pa ni tako. Še prav čisto se spominjam vsega, kar sem doživel vsa štiri leta v Vaši fari. — Prispel sem zadnji dan januarja v Buenos Aires. Kakor povsod, je pač tudi tukaj začetek bolj težak, vendar pa ne pretežak. Vožnjo smo imeli dolgo in lepo. Ukrkali smo se v Le Havre, med potjo pa smo pristali v Afriki (Dakar), v Braziliji (Rio de Janeiro in Santos), v Uruguayu (Montevideo) in končno smo prispeli v Buenos Aires v Argentini. Povsod, kjer smo se ustavili (razen v Santos), smo šli lahko tudi na kopno. Sedaj pa bo že skoro štiri mesece, odkar smo v Argentini. Za vse, ki hočejo delati, je tu življenje dobro; lenuhi pa tako povsod godrnjajo. Hrana je zelo

poceni, draga pa so stanovanja. — Imamo tudi svoj časopis „Svobodna Slovenija“, delovati pa je začela tudi knjižna založba „Slovenska beseda“. Igralne družine skrbijo, da nam ni dolgčas po slovenskih igrah, slovensko društvo pa skrbi za našo skupnost.

V nedeljo, dne 22. maja smo imeli romanje v Lujan (izg. Luhan). Udeležilo se nas je tega romanja več tisoč Slovencev. Imeli smo vstoličenje Brezjanske Marije v narodno romarsko cerkev Argentine. Ob tej priliki smo imeli tudi novo sv. mašo. To je že drugi naš slovenski novomašnik, ki je daroval tu novo sv. mašo, odkar sem jaz v Argentini. Tako ima tudi naša Brezjanska Marija tu svojo kapelico, poleg nje pa visi slovenska zastava. Tukaj pri nas je sedaj zima, pa se mi kar čudno zdi, ko je mesec majnik in listje z drevja leti kakor pri nas v novembru. Kaj pa je v Skočidolu novega? Najlepše vse znanke pozdravljam in željno pričakujem odgovora.“

CELOVEC

Pri deželni vladi je oddelek 20 znan kot oddelek, kjer določajo cene. Ta oddelek, ki je imel dosedaj svoje uradne prostore v palači predsedstva deželne vlade, se je preselil v nove uradne prostore v Avgust Jaksch-ulico (baraka J) in ima telefonsko štev. 19-36 do 19-35. V glavno poslopje deželne vlade pa se je preselil oddelek 21, to je oddelek za uravnavanje gospodarstva (Wirtschaftslenkung) in ima telef. št. 36-01.

Že nekaj let ne pomnijo naš Celovec tako hude nevihte, kakor se je razvijala v večernih urah sredi prejšnjega tedna. Nevihta pa ni bila omejena le na mesto Celovec, napravila je veliko škodo tudi v vsej celovski kotlini in še v sosednjih okoliših. V Celovcu je zalila voda, ki se ni mogla tako hitro odtekat, kakor pa je padala izpod neba, več prizemnih in kletnih stanovanj in prostorov. V več primerih sta morali pomagati rešilna in gasilska postaja.

Neurje je zahtevalo tudi smrtno žrtev. Na Velikovski cesti v Celovcu je

SPREMEMBE V VOZNEM REDU

Ravnateljstvo pošte in brzojava v Celovcu sporoča, da stopi povečanje osebnega voznega prometa, ki je bilo na avtobusnih progah na Koroškem in Vzhodnem Tirolskem predvideno za dan 26. junija t. l. (kakor je tudi naš list javil v št. 20 od 20. maja t. l.), v veljavo 14 dni pozneje, to je dne 9. junija t. l.

prebival 36 letni Edv. Rehak. Ko je prihajalo neurje, je bil imenovan zaposlen v Spodnjem Vresju pri košnji. Ker je prišla nevihta nenadoma, ni mogel Rehak več poiskati zavetja in strela je udarila vanj. Vsi poizkusi, da bi ponesrečenca spet oživel, niso več pomagali.

Ko je neka žena v Celovcu namerala ravno med nevihto iti s pločevinastim vrčem po mleko, ji je strela zbilila vrč iz roke. Nato je strela napravila občutno škodo še v stanovanju, predno je odšla v zemljo.

*

Iz stolnega župnišča v Celovcu smo izvedeli, da se je g. stolni župnik kanonik dr. Rudolf Blüml odpovedal župnijski službi. — Odkar je g. dr. Blümla pred letom doletela avtomobilska nesreča, se mu ni hotelo več povrniti prejšnje zdravje. G. stolni župnik se je zdravil dalje časa v Meranu in se mu je tam zdravje precej zboljšalo, vendar pa so mu zdravniki svetovali več počitka in miru.

Vse to je nagnilo g. stolnega župnika, da se je odpovedal župnijski službi in si bo v domačem zraku Ziljske doline poizkušal utrditi zdravje. Vsi farani pa tudi izredno številni krog znancev in prijateljev in vsi oni, katerim je g. stolni župnik vedno bil pripravljen pomagati z darovi in dragocenimi nasveti, pa bodo iskreno molili, da se g. stolnemu župniku čimprej spet povrne zdravje.

SELF

Nedelja 19. junija je vnovič pokazala, kako so Sele prosvetno razgibane. V šoli je bila razstava ročnih del učenk ljudske in nadaljevalne šole. Ljudje so se za razstavo zelo zanimali, jo številno obiskali in občudovali lepe izdelke navadnega in umetnega pletenja, kvač-

Moške

nylon nogavice
polo srajce
kopalne hlače

Ženske in otroške

kopalne obleke.
Otroške igrače

Grüner

CELOVEC - Burggasse

kanja in vezenja. Skoraj bi komaj mogli verjeti, da so vse to izdelale priproste gorjanske deklice. Razstava je bila skrbno pripravljena in okusno prirejena. Vse priznanje zasluži gđc. učiteljica Milena Lenard, ki se je z dekleti tako trudila in s poukom dosegla tako lepe uspehe.

Zasluži pa pohvalo še iz drugega vzroka. Oskrbela je za proslavo materskega dneva v majniku bogat sporred. Gripa je takrat proslavo onemogočila, zato se je vršila na nedeljo mesec pozneje. Otroci so nastopili z ljubkimi deklamacijami in pevkami točkami pod vodstvom g. učitelja Folteja Košutnika. Prikazali so prizor, kako mati išče dete, in končno so vprizorili štiridejansko igrice „Sirota Jerica“. Vmes je zapel tudi dekliški kvartet par primernih pesmi. Vse priprave in vodstvo je zopet ležalo na ramah požrtvovalne gđc. učiteljice, zato je bil tudi uspeh izredno dober. Razumljivo je, da nam je zato težko, ko slišimo, da nas hoče gđc. učiteljica zapustiti in oditi v daljno Ameriko. Kličemo ji z Gregorčičem:

In to ti nič ni mar,
da dragi, srčno vdani,
ti kličejo: ostani?
Nikar odtod, nikar!

IZ VELIKOVŠKE OKOLICE

Davčne oblasti pošiljajo na vse strani predpise o plačilu davkov. V teh predpisih najdejo ljudje dostikrat številke, ki jim skoraj zaprejo sapo. Ko si razni obrtniki v Velikovcu pri prejemu teh predpisov niso vedeli pomagati, so se obrnili na domačega trgovca: „Ti si teh stvari bolj vajen in se na to bolj spoznaš, razloži nam, kako naj računamo in kako naj proti prevelikemu predpisu ugovarjamo.“ Trgovec pa se seveda ni mogel pečati z vsakim posameznim slučajem in je zato obrtnemu društvu priporočil, naj priredi zborovanje, na katerem bo on kolikor mogoče načelno pojasnil davčne predpise.

Prva težava je, da davčna oblast davke predpisuje za tri leta. Če se predpis glasi n. pr. na znesek 4000 šilingov, je

(Nadaljevanje na 8. strani.)

Kinder FOTO *Ella Petrykiewicz*
FOTOGRAF
BELJAK - Villach

Poročne in darilne slike ter slike za legitimacije. Izvrševanje fotoamaterskih del.

Nov naslov:
Postgasse 3, Tel. 49-36

KLEMEN HABJAN:

JERČEVI GALJOTI

(Izviren roman)

14.

„Lahko noč, Minca. Mi boš odprla, če še kdaj pridem?“

Ni mu odgovorila.

Utonil je čez mostič proti brvi. Na brvi bi rad zavriskal, pa se je premislil. Uleš bi utegnil slišati in vedel bi, da je to prav spred brvi.

Šele v jelševju, preden je zginil za ovinek, se je ustavil. Če zdaj zavriska, bo Uleš mislil, da je padel vrisk z dupljanskega brega.

Zavriskal je. Dvakrat, trikrat. Odgovoril mu je vrisk s Podtabora. Bistričani so še v Podtaboru.

Ko je stopil v mlin, ga je nenadoma streslo. Iz vseh kotov je dihal Jerč z mrzlo sapo.

Tudi Minca je Uleševa.

In kakor s težkim koprivcem so udarile Minčine besede:

„Sicer pa nisi prav nič Jerčev.“

Sedel je na posteljo in misli so se utrinjale, ena za drugo.

Ali ga niso Minčine besede obsodile? Prav nič ni Jerčev, zatajil je kri, zatajil borbo, ki jo vodi oče proti Ulešu. Na

tihem se trga in se prepušča sili, ki ga vleče proti Jerčevemu sovražniku. Kaj bi rekel stari oče, ko bi sedaj vstal?

Pljunil si na mojo bolečino, Aleš. Na ves naš dom si pljunil.

Aleš čuti resnico. V tem mlinu je garanje, je upanje in kletev. Iz njega raste bič, ki tolče Uleša in Sebenaka.

Neznana sladka sila hromi misli.

Aleš sliši Bistričane, ki se vračajo domov. Ravno pod Fistrom so obstali. Ve, da se menijo, kaj bodo zapeli.

Oj dekle, kaj s' tak žalostno, povešaj mi oči?...

Krničarjevega Blaža pesem. Samo zavoljo Marjete jo pojo. Aleš ve, čeprav Marjeta skriva ljubezen kakor greh.

„Marjeti je lahko,“ se utrne misel Alešu. „Ženska je. Jaz pa sem Jerčev galjot, privezan na bajto in mlin, pripet na sovraštvo Jerčev. Ne morem se giniti.“

In spet zamahnejo Minčine besede: „Sicer pa nisi prav nič Jerčev.“

VI.

Po zvirskih gmajnah je dozorel kostanj. Na Dobravi, kjer so se stikali zvirski in podbreški travniki, so pasli pastirji in dim pastirskih ognjev je legel nad Bistrico.

Dišalo je po pečenem krompirju.

V Podbrezje je počasi prihajala jesen. Pozno dopoldne je sonce še pokazalo svojo moč, toda jutra in večeri so bili hladni.

V Jerčev mlin so pričeli voziti ajdo. Vsako jutro je iz Bistrice vstajala me-

gla in ležala pred mlinom kakor belkast mrzel zastor.

Le Jerčeva bajta na žejanskem bregu je bila nad meglo in z drobnimi očesci strmela čez Bistrico.

Delo se je obletavalo. Jerčevi so se zopet zgrnili v bajto in ob misli, da je spet vsa njihova, so se čutili srečne.

Kako pusto bi bilo zdaj ob Bistrici!

Dolgi večeri, ki jih je Aleš po navadi sam preživiljal v mlinu, so prinesli muko. Aleš je včasih začutil čuden odpor proti očetu. Njegova zagrizenost, ki ni popustila niti za las, se mu je pričela upirati.

Ko je odvečerjal v bajti in pokadil cigareto, se je Aleš dvignil, spregovoril še kaj z materjo in se vrnil v mlin.

V teh jesenskih večerih je imel časa dovolj, da je vsako misel stokrat obrnil. Z grozo je moral počasi priznavati, da se trga od Jerčeve prvobitnosti, od meje, ki jo je začrtal oče.

Samo zavoljo Mince.

Alešu se zdi, da je že grešil, da je greh storjen in da se je sam na skrivaj že izločil iz družine.

Kaj je napravil? Ali mar zavoljo Mince manj sovraži Uleša?

Misel ima globlje korenine. Uleš nikoli ne bo dal Mince njemu. Sovraži ga, ker je Jerčev. Kar je Jerčevega, je pri Ulešu prekleto. Prej bo dal Minco na bajto kakor na Jerčev mlin.

Jesenske noči bistrijo Aleševe misli.

Kaj bo rekel oče, če zve, da govori z Minco? Jerči ne ločijo srca od sovraštva, ki se podeduje v rod. Kogar Jerči

sovražijo, ga sovražijo z vso dušo, s srcem in s pametjo, s poslednjo mislijo.

Aleš je prestopil zapoved Jerčev. Sam se je odrezal od rodü in zdaj je že sam, izločen člen, ki se ne more nikamor priključiti.

Dolgo je Aleš odrival te misli od sebe. Bal se je za srečo, ki se je spočela v njem.

Včasih, pri vasovanju, je vstal strah, da je obmolknil. Kakor da vidi očetovo povešeno ustnico, ki mu ukazuje domov.

Toda ni hotel dregnuti v Minčino srečo.

Zdaj je vedno jasneje prihajala misel na konec.

Večno tako ne bo moglo iti.

Minca je že sama nekaj namignila. Zavoljo Sebenakovega Andreja. Pri belem dnevu pride v vas, včasih sam, včasih z očetom. Brez nič ne hodi. Tekó mu leta. In videti je, da je Ulešu prav.

Aleš škriplje od jeze. Nikoli doslej ni do dna premislil, kaj nosi s seboj sovražstvo, ki raste iz roda v rod. Da je to sovraštvo močnejše kot vse vezi, da stavlja nepremagljive ovire najtišjim čustvom in ubija najblažje misli.

Kaj bo, ko se razodene ljubezen pred ljudmi, ko zaznata zanj Uleš in Jerč?

Kaj bo z Minco?

Aleš ne more priti mislim do konca. Zaman je vsak napor. Železna pest čaka, da udari, ko pride čas. S surovo silo bo razbita ljubezen, ki hrepeni po izpolnjenju.

(Dalje prihodnjic)

(Nadaljevanje s 7. strani)

treba ta znesek razdeliti na tri dele; tako dobimo predpis za eno leto. Tretjina od 4000 šilingov je pribl. 1300. — Če ta znesek primerjamo s plačo, ki jo dobiva mesečno navadni uslužbenec, moramo priznati, da predpis ni ravno pretiran. Tudi davkoplačevalec mora namreč priznati, da mora živeti tudi država. Umevno je, da mora in more plačevati le tisti, ki je kaj zaslužil. Da bo torej obrtnik vedel, ali ima pri podjetju kaj zaslužka ali pa je morebiti imel celo izgubo, mora voditi točen in vesten pregled vseh svojih računov. Če so vse knjige v redu, je sicer mogoče, da bo davčna uprava predpisala obrtniku preveč davkov, toda ta bo mogel na podlagi knjig dokazati zmoto.

Tako nekako je pojasnjeval trgovec na zborovanju. Mogoče so prizadeti obrtniki pričakovali kakega drugega pojasnila. Toda edino pametno je, kar je dotični podjetnik — Slovenec — priporočal na zborovanju. Isto moremo priporočati tudi mi vsem slovenskim obrtnikom: Naučite se točnega knjigovodstva! S tem si boste prihranili mnogo neprijetnosti in mnogo težav. To je tudi najboljša pot, ki vas zavaruje pred nepravilnimi davčnimi predpisi; če bodo namreč knjige pravilne, vam tudi nobena davčna uprava ne bo mogla nasprotovati.

LJUBKE LETNE OBLEKE

pristine kmečke (Dirndl)
kopalne obleke in plašči
v bogati izbiri pri

Walcher

CELOVEC - KLAGENFURT
10. Oktober-Straße 7 - Telefon 22-73

ROŽEK

V četrtek, dne 2. junija smo se poslovili od našega dosedanjega organista Janeza Sajovica. Iz južnega dela naše širše domovine je prišel, blizu dve leti je bil med nami in je v cerkvi s svojim ubranim orglanjem ter s prijetnim glasom poveljeval zlasti nedeljske in praznične pobožnosti.

Plod njegovega dela in truda je dober cerkveni pevski zbor, ki je znan tudi izven naše župnije. Zato so tudi od daleč prihajali verniki v cerkev že zaradi lepo ubranega petja. Včasih so skoraj pozabili na molitev; toda lepo petje je tudi molitev. Med pevci samimi je znal vzbuditi organist precejšnje zanimanje in veselje do petja; uro daleč so imeli nekateri, pa so vendar prihajali k vajam.

Organist Janez je odšel v Šmartno na Dholici, kjer mu želimo vsi mnogo sreče in veselih dni. V dokaz, da nam bo ostal vedno v dobrem spominu, so mu tukajšnji pevci v slovo priredili lep poslovljni večer.

Elektromotorji - elektroinstalacije
prosti vodi - elektr. naprave
popravila - gradnje in načrti

Ganz-elektrodelavnice**Ing. F. Düllnig**

CELOVEC - KLAGENFURT
Pischeldorferstraße 4 - Telefon 18-22

GLOBASNICA

Lepo smo opravljali v majniku šmar-nice in lepo smo jih tudi končali.

30. maja sta se poročila Hutterjeva Ivanka iz Globasnice in Rogov Blaž iz Podjune. Ivanka je bila več let prednica Marijine družbe. Družbenice so se pred cerkvijo, predno je stopila pred oltar, poslovile od svoje voditeljice. Lep je bil ta prizor, kjer se je videla vez Marijinih otrok. Lončina deklamacija je vse gnila. Poroka je bila s sveto mašo. Tako sta začela novo življenje s sv. daritveno žrtvijo, vedoč, da bodo na novi življenjski poti tudi žrtve in križi med rožami. Med sveto mašo je prav lepo prepeval

Radio Schmidt

Prodaja - popravila
žarnice

Vaša strokovna trgovina

CELOVEC - Klagenfurt

Bahnhoistraße 22 - Telefon 29-48

domači pevski zbor Blažaju, katerega član je bil, v slovo na „ledik“ stan. Go-stov je bilo jako veliko, pa tudi pod-oknarjev se je veliko nateplo. Za vse je bilo lepo preskrbljeno. Rajali smo prav tja do jutra, ko nas je delo začelo klicati. Novemu paru želimo obilo sreče v novem stanu.

Na binkoštni ponedeljek je že v zgod-njih jutranjih urad pribrenčal velik poštni auto, ki se je komaj zaobrnil pred šolo. Naložil nas je nekaj in odpe-ljal na romanje h Gospej Sveti. Bilo nas je kar precej, saj romamo zelo radi, zlasti kadar je romanje samo takole za uvod. Glavno je bilo na Ostrovrškem gradu, kamor smo jo kmalu potegnili

IZDELAVA SLIK

hitro in dobro pri FOTO-FILMU

HUBERT WANDERER

DOMGASSE 4

Razpošiljanje po pošti

in smo se ob zvoku godbe in harmonike tudi zasukali. Kdo bi se pa ubranil taki skušnjavi. Zlasti za take romarje velja izrek nekega moža: „Tisti, ki pogosto „romajo“, se redko zveličajo.“ Drugi smo jo pa mahnili k sv. Hemi, kot vsa-ko leto. Pa nas je bilo še kar precej. Še Stökl iz Pliberka je prišel z medicó suha grla pojit in kisle obraze blažiti.

Na praznik presvete Trojice smo imeli prvo sveto obhajilo. Prav lepo je bilo gledati dolgo vrsto nedolžnih otrok, ki so po dolgi in skrbni pripravi prvič prejeli svojega Stvarnika v svoja srca. Bilo jih je letos 47. Pri maši so vsi gla-sno in razločno vpričo svojih mater in drugih vernikov obnovili krstno oblju-bo in potrdili sami to, kar so pred leti storili v njihovem imenu njihovi botri in botree. Zelo ganljiv je bil ta prizor. Po maši so šli v župnišče, kjer so jim njihove matere in članice Marijine dru-žbe pripravile okusen zajtrk. Popoldan je bila pri Šoštarju lepa proslava na čast prvoobhajancem, ki se je končala s pesmijo:

Le hodi za menoj,
glej, majhen bratec moj,
ti božjo kašem pot,
in varujem te zmot.
Le hodi za menoj.

Bog daj, da bi bilo tako!

Prej ko slej iste cene za

pleskarski material pri

PETER DE CILLIA**FELDKIRCHEN - Telefon 73**

in pri

Podružnici: CELOVEC - St.-Veiter-Straße 15 - Telefon 28-38

Pot na Luže je končana. Veliko je bilo dela, predno je mogel prisopihati traktor čez vse klance in ostre ovinke prav do vrha, to je okrog 1100 metrov visoko. Sedaj že vozi hlode v dolino na žago, katerih niso mogli zvoziti pozimi radi pomanjkanja snega. Pa je spet konkurenca! Pot je jako dobro zgraje-na in se le počasi dviguje razen par klancev, katerih ni bilo mogoče obiti. Na planini pri Lužah se že pase živina. Ripel na novo postavlja med vojno po-žgan hlev, kamor bo pastir zaganjal ži-vino ob slabem vremenu. Obnovil bo tudi hišo in gospodarsko poslopje. Cam-mer je bolj pohitel in si je že obnovil hišo, ki prav lepo zgleda. Tako se po-časni celijo rane, ki jih je pustila vojna vihra zlasti v hribih med našim ljud-stvom.

Na dan sv. Vida 15. junija, smo gnali živino v pašo na Peco. Pot na Peco je ta dan kar oživela od štirinožnih „hri-bolazcev“. To je bilo vpitja in kričanja pa tudi pretepanja, predno smo prišli vsi skupaj zmučeni in vpehani do lese. Vsi smo se oddahnili, živina in priga-njači, ko smo prišli do cilja. Letos bo okrog 130 glav goveje živine in nekaj konj v paši. Radarjev Jozej bo imel kar precej skrbi in dela, da bo vso to mno-žico zadovoljil. Paše menda letos ne bo zmanjkalo; če bo vreme ugodno in to-

po trgu, odvažal navlako, ki ni spadala semkaj. To je bilo za nas nekaj nena-vadnega, ker temu smo le redkoma priča.

Vreme je letos zelo nestanovitno. Zadnje dni pred prireditvijo se je vre-me posebno kujalo. Podklosterjani, po-sebno oni, ki so bili bolj prizadeti pri prireditvi, so venomer škilili na stari razdrapani Dobrač. Ta pa jih je hudo-mušno strašil z meglami, ki so se vla-čile okoli njega, a nikakor se jim ni ho-tel pokazati prijaznega. Nazadnje se je pa le popolnoma odkril, odgnal sive ob-lake, kar je pomenilo, da se ni bati dežja. In tako je tudi bilo: nastopilo je lepo vreme.

5 „PAGO“

pijač sadnega soka

Dobre osvežujoče pijače brez
kemičnih primesi. Samo origi-
nalne steklenice. Prvi in
edini izdelovalec v Avstriji:

„Tekoče sadje“

JAKOB PAGITZ

CELOVEC - KLAGENFURT
Waagplatz - Telefon 19-73

Kakšen je bil pravi smoter te prire-ditve, ni možno dognati. Ali so bili gmo-tni nagibi ali pa umetniški polet?

Na lepakih kakor tudi na letakih je bil čuden napis: „Gausingen“. Kaj je razumeti pod to besedo: „Gau“? Ali je to žalostna zapuščina izža dobe na-cizma? Saj je vendar Avstrija danes razdeljena na okraje (Bezirk).

Udeležba je bila sorazmerno zelo skromna. Pričakovali smo mnogo več pevskih zborov. Saj smo pogrešali ne-katere prvovrstne zборе. Zaman smo is-kali znani pevski zbor iz St. Lenarta pri 7 studencih, da ne omenjam še drugih. Kje je vzrok temu?

Voditelje podobnih pevskih priredi-tev bi blagohotno opozorili, da je glas-ba mednarodna in zato ni umestno pri-rejati glasbenih prireditev zaradi poli-tične propagande. Kako prijetno bi bilo in obenem poučno, ko bi ob takih prili-kah, posebno na Koroškem, slišali tudi kak zbor, ki bi predvajal tudi lepe slo-venske koroške pesmi.

Ravnateljstvo podjetja Bleiberg—Kreuth in uprava gozdov
„Bleiberger Bergwerksunion“ (Plajberške rudarske zveze) spo-ročala žalosno vest, da je njen dolgoletni član

Franz Reichmann

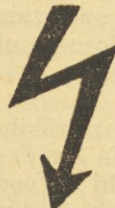
gozdar

nepričakovano preminul. Z njim izgubljamó vzornega sodelavca
in dobrega tovariša, ki nam je bil v svoji službi vedno vzor.

Ohranili ga bomo v lepem spominu.

Varstvo
pred strelo

Vam nudi tvrdka

Feitz Czernowsky

Celovec, Klagenfurt - Pernhartg. 8

Pred vsakim

nakupom avtomobila

naj vam

BREZPLAČNO

svetuje izvedenec

Ing. Straßer

Celovec - Klagenfurt, 10.-Oktober-Str. 21
(Prechtl - kino), telefon 23-46

HOTEL „ASTORIA“POREČE
OR VRŠKEM JEZERU

Vodni šport, tenis,
oddih, ples

HOTEL WERZER ASTORIA

380 BETTEN

82.000m² PARK

Dörschach

am Wörthersee Härnten

WASSERSPORT - TENNIS - ERHOLUNG - TANZ